

RECERC - Obres de referència - 2014 – Col·lecció Europa n°4

Joan Becat

LA INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA

**De la dictadura franquista a l'autonomia
i a l'autodeterminació**

ICRECS, Institut català de recerca en ciències socials (EA 3681)
Universitat de Perpinyà Via Domícia

LA INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA

De la dictadura franquista a l'autonomia i a l'autodeterminació

Il·lustració de la coberta : Picasso : Homenatge a Catalunya, 1958, Museu Picasso, Barcelona (arxiu Terra Nostra).

Becat, Joan

La independència de Catalunya. De la dictadura franquista a l'autonomia i a l'autodeterminació

Revista RECERC, Obres de referència, Col·lecció Europa n°4

Inclou : Els antecedents de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (12-26) ; La restauració de la Generalitat (27-35) ; La ruptura de l'estatu quo i del viure junts (36-49) ; Dotze qüestions sobre l'autodeterminació de Catalunya (50-83)

Texte en francès. 103 pàgines

ISSN 1961-9340

I. Institut català de recerca en ciències socials, Universitat de Perpinyà Via Domícia

1. Espanya - Catalunya - Unió Europea - autodeterminació - independència.

Resum : L'11 de setembre del 2012 un milió i mig de manifestants són dins els carrers de Barcelona per a reclamar la independència de Catalunya amb, com a testimonis, els mitjans de comunicació del món sencer. Això pot sorprendre a primera vista. En realitat és el resultat d'una evolució històrica de diversos segles, que procura recuperar institucions i drets perduts. Dins aquesta línia, assistim avui a una nova etapa, el desig d'obtenir un Estat propi, que emana de la població del conjunt del país. Aquesta societat i els seus ciutadans demanen a llurs representants polítics que prenguin la iniciativa d'un referèndum d'autodeterminació i que el portin a terme dins les formes democràtiques. L'ouvrage examine successivement els antecedents històrics de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la restauració de la Generalitat i la ruptura de l'estatu quo amb Espanya i del viure junts. Vénen després dotze qüestions sobre l'autodeterminació i la independència de Catalunya, entre les quals el pes econòmic de Catalunya, el dèficit fiscal, el pagament de les pensions i de les polítiques socials, el deute públic català i espanyol, les relacions amb la Unió Europea i la solvència financera de Catalunya dins aquesta associació d'Estat, la situació vista des de França.

RECERC

Revista electrònica de l'Institut català de recerca en ciències socials

Obres de referència, Col·lecció Europa n°5

Primera edició : juliol de 2014

Universitat de Perpinyà Via Domícia

ISSN n° 1961-9340

Note : Nota : aquesta obra va ser publicada en edició paper per la revista Terra Nostra (gerent Ramon Gual, Codalet ; ISSN 1243-2032 ; dipòsit legal : B.4338-2013) el 2013 en edició bilingüe francès-català sota el títol: *La independència de Catalunya, quin futur? De la dictadura franquista a l'autonomia i a l'autodeterminació*. La present edició ha estat revisada i completada.

RECERC - Obres de referència - 2014 – Col·lecció Europa n°4

Joan Becat

LA INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA

De la dictadura franquista a l'autonomia i a l'autodeterminació

Page	Chapitre
5	Ch. 1.- Què està passant a Catalunya ?
12	Ch. 2.- Els antecedents de l'Estatut d'autonomia de Catalunya
27	Ch. 3.- La restauració de la Generalitat i l'autonomia de Catalunya
36	Ch. 4.- La ruptura de l'estatu quo i del viure junts La revisió avortada de l'Estatut d'autonomia de Catalunya Les manifestacions milionàries de 2010 i de 2012 Cap a l'autodeterminació i la constitució d'un Estat
50	Ch. 5.- Dotze qüestions sobre l'autodeterminació de Catalunya
51	1- Les eleccions autonòmiques del 25 de novembre 2012
53	2- El pes econòmic de Catalunya
57	3- Le dèficit fiscal de Catalunya
58	4- Les pensions, la salut i les polítiques socials
60	5- Què és una autonomia ? un Estat federal?
62	6- Què cal per a tenir un Estat sobirà?
65	7- Catalunya podria assumir el seu paper d'Estat?
68	8- El deute públic de Catalunya i d'Espanya
70	9- Catalunya i la Unió Europea
74	10- La solvència financera de Catalunya dins la U.E.
76	11- La situació vista des dels altres Països Catalans
79	12- La situació vista des de França
84	Documents annexos
97	Bibliografia
99	Sumari

Dins la mateixa col·lecció, veure també les versions en francès et en castellà.

Capítol 1.- Què està passant a Catalunya ?

Catalunya fa irrupció dins l'actualitat europea

Com aproximar-se a Catalunya ?

Catalunya fa irrupció dins l'actualitat europea

La crisi econòmica i la possible insolvència d'Espanya, molt mal cotitzada pels mercats, han cridat l'atenció mundial sobre aquest Estat i sobre la seva mala gestió recent. La immensa manifestació de l'11 de setembre del 2012 a Barcelona, aplegant un milió i mig de participants en una atmosfera pacífica, tranquil·la i distesa, però sota un lema inequívoc « *Catalunya, nou estat d'Europa* », la dissolució del Parlament i l'avançament de les eleccions autonòmiques amb una campanya aspra i una mobilització del govern de l'Estat, del món polític, tots els partits compresos, i dels mitjans de comunicació madrilenys han portat l'atenció sobre Catalunya.

A les eleccions del 25 de novembre del 2012, amb prop de 70 % de votants, la participació electoral va ser la més alta mai enregistrada a Catalunya des de la reinstauració de la democràcia a Espanya, fet que en legitima els resultats. Doncs són especialment nítids: més de 58,5 % dels electors se van pronunciar per partits que tenien la convocació d'un referèndum sobre l'autodeterminació i la constitució d'un Estat propi dins llur programa, i llurs 87 diputats - o sigui els dos terços del Parlament català - tenen aquest mandat explícit. Després d'Escòcia, però dins un context polític molt diferent, el desig majoritari d'una autodeterminació per crear un nou Estat europeu ha sorprès molts observadors polítics i ha propulsat Catalunya dins l'actualitat europea.

Encara que tot el procés s'inscriu en una evolució de més de mig segle, hi ha hagut un efecte de sorpresa i d'incomprensió, amb molt sovint explicacions sumàries o de circumstàncies. Tres motius han portat a la redacció d'aquest assaig. Es tracta primer, amb un enfocament universitari i amb el més gran rigor possible, d'aportar elements econòmics i polítics verificables per alimentar la reflexió dels lectors. Es vol després resituar els esdeveniments

actuals dins una perspectiva històrica, especialment dins un segle vint espanyol sacsejat, que va veure - en dos episodis - més de mig segle de dictadures particularment repressives contra la societat de Catalunya i les seves institucions, per menys d'un terç de segle de democràcia. Permet d'aclarir moltes actituds i d'entendre el context social i polític de Catalunya i d'Espanya. Finalment, dins la perspectiva d'un referèndum i dins l'eventualitat de la constitució d'un nou Estat, abordarem el més clarament possible, amb les dades corresponents, les dotze qüestions que es plantejaren més sovint en el debat públic i dins els mitjans de comunicació, a Catalunya com a Europa, i especialment a França.

El Parlament de Catalunya en sessió, el 25 de setembre del 2012 : el President Artur Mas anuncia la convocatòria de les pròximes eleccions. En primer pla, el públic i la premsa (foto. Parlament.cat)

D'una manera general la premsa europea ha interpretat els resultats de les eleccions del 25 de novembre del 2012 com una etapa cap a l'autodeterminació. Tanmateix, malgrat la professionalitat i el desig d'objectivitat evidents dels corresponents, es nota tot sovint una falta

d'informacions de fons sobre Catalunya o de seguiment de la seva situació dins els mitjans de comunicació dels diversos Estats europeus, entre els quals França. Llevat d'excepcions la premsa europea va seguir la qüestió catalana i les seves manifestacions durant l'estiu i la tardor del 2012 des de Madrid, a través llurs corresponents a la capital espanyola.

Siguin quines siguin les verificacions i les precaucions, són forçosament influenciats per les declaracions i les preses de posició dels polítics madrilenys - amb una sensació d'objectivitat car les posicions de la dreta i de l'esquerra espanyoles conflueixen des de fa temps sobre el cas català - i amb una premsa espanyola la línia de la qual va de la crítica de les posicions catalanes - pels més moderats - fins a una creuada virulent des de fa anys pels altres. Per demagògia, per estratègia o per convicció per alguns dirigents, el *Partido Popular* ha aprofitar actituds de fons ancorades des del franquisme. El Primer ministre Mariano Rajoy, quan era cap de l'oposició al Govern socialista de José Luis Zapatero, va utilitzar l'anticatalanisme i la crítica de la situació i de les aspiracions de Catalunya com una palanca per a aplegar més electors i reconquerir el poder.

És el PP qui va disposar els recursos contra el nou estatut d'autonomia de Catalunya davant el Tribunal Constitucional. La seva sentència molt dura i sorprenent sobre molts punts provocarà la manifestació milionària de juliol del 2010, que precipitarà els esdeveniments i serà a l'origen de la situació del 2012. Són membres del PP els qui, des d'aquesta sentència, ataquen en justícia el model d'ensenyament per immersió de Catalunya i la presència pública del català amb, per primera vegada des de la instauració de la democràcia 35 anys abans, noves sentències que tenen per a objectiu el demantellament d'aquests dispositius legals.

La proposició de pacte fiscal - pròxim del que beneficien les dues autonomies basques - del Parlament de Catalunya va ser rebutjada pel Primer Ministre espanyol. Fou el punt de ruptura. Però tot això ve de més lluny car la qüestió del finançament de l'autonomia catalana no va ser mai resolta, si no és amb una entesa PP-PSOE a nivell de l'Estat que havia fossilitzat un sistema contestat des del 1986 per la Generalitat.

A través els impostos o les cotitzacions per la seguretat social i les jubilacions, aquest sistema punxiona sobre Catalunya sumes exorbitants, a un nivell molt superior a qualsevol altra situació de solidaritat entre regions d'un Estat a Europa. Per no haver transferit el Govern central els recursos necessaris - com estava previst a la creació de les autonomies i va ser el cas per Navarra i el País Basc - es va fer dependre una part important dels recursos del Govern autònom de les transferències estatals. Fins avui dia les partides es cobren sempre amb grans retards i sota condicions.

Aquest finançament insuficient i aquestes punxions exorbitants (20 % del PIB com ho veurem més endavant) s'han fet insuportables a la població car, amb la crisi econòmica, això afecta el bon funcionament del sistema de la salut, de l'ensenyament i de l'ajuda social, dels quals la Generalitat té responsabilitat.

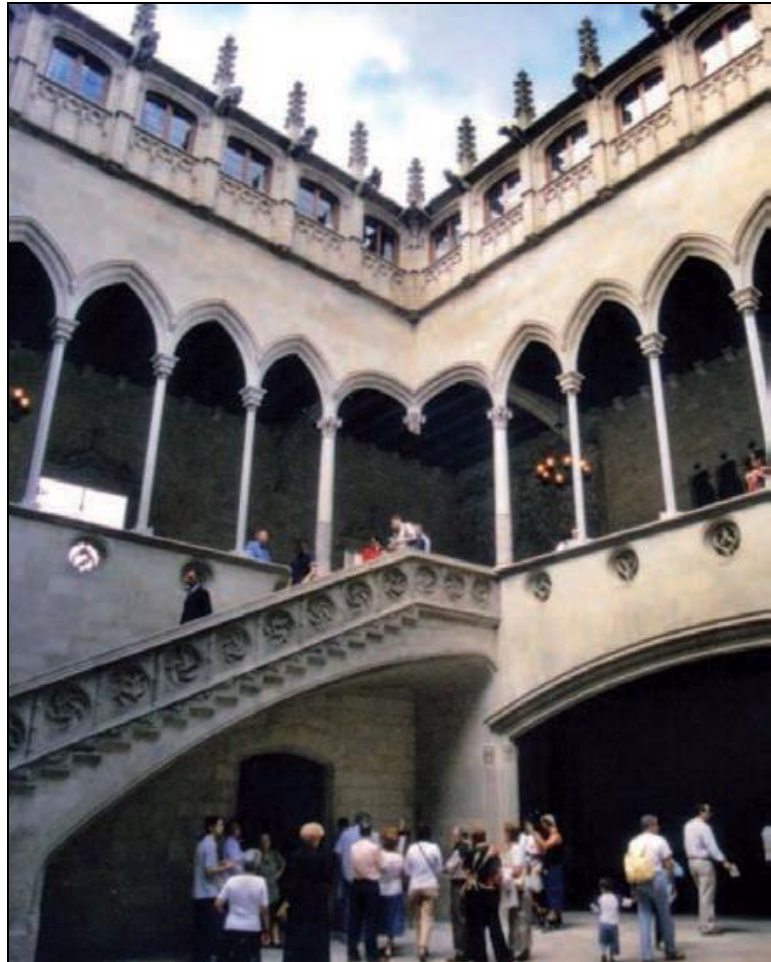
Com aproximar-se a Catalunya ?

Les institucions de Catalunya, evidentment sota una forma diferent de l'actual, tenen els orígens durant l'edat mitjana i van funcionar regularment durant quatre segles, fins al segle XVIII. Després d'una interrupció de dos segles i amb la forma d'una autonomia regional seran restablertes sota la República espanyola. Es triarà aleshores el nom de Generalitat tant per a fer evidents els drets històrics com per a manifestar la voluntat de recuperar-los. La Diada Nacional de l'Onze de Setembre té un significat semblant. La recent *Història de la Generalitat de Catalunya i dels seus Presidents* posa en evidència aquestes filiacions.

Per a prendre la dimensió d'aquest gruix històric només cal remarcar que el President Artur Mas és el 129è president de la Generalitat i que té el seu despatx i els seus serveis a la Plaça Sant Jaume en un palau edificat pels seus predecessors a l'Edat Mitjana. Quantes institucions són dins un vestit de segona mà i resideixen dins uns edificis manllevats a altres institucions que van enderrocar o a particulars ? És el cas de França, que es tracti de la Presidència de la República o del Primer Ministre, d'Espanya, pel Rei com pel govern, d'Itàlia i de molts altres. O bé, com els nous rics, quantes es van fer construir un

palau nou ? Aquests fets concrets transmeten als ciutadans un missatge molt fort de permanència històrica i de representació pròpia.

Palau de la Generalitat,
Barcelona : la galeria
gòtica, de l'arquitecte
Marc Safont, 1425 (foto.
Generalitat).

Això dit, per a entendre la instal·lació contemporània de l'autonomia catalana i la situació que es viu a l'Estat espanyol, crec que no cal perdre de vista dos elements que els condicionen i dissenyen un context original.

El primer és el pes de la història que acabem d'evocar, reforçat per una actitud permanent de l'Estat espanyol a l'època contemporània, molt diferent de l'actitud francesa. des de fa uns segles. L'Estat francès té com a tradició d'absorbir les energies i l'elit política o econòmica de les regions. Tothom sap que es pot arribar a les mes altes funcions en qualsevol domini. El resultat és una consolidació de l'Estat i, alhora, una atenuació de les vel·leïtats regionals. A Espanya, en el passat com sempre avui dia - llevat de poques excepcions - hi ha

un rebuig latent de Catalunya, i ser català és més aviat un handicap per qui vol fer una carrera política a Madrid. Per aquestes elits Catalunya esdevé aleshores l'alternativa.

En segon lloc cal tenir present, com ho veurem més endavant, que les institucions espanyoles actuals són la conseqüència d'una situació a la vegada ben i mal resolta, que s'ha enquistat i no es pot més posar en qüestió. Quan les institucions actuals s'elaboren, la dictadura és sempre en plaça. Si una part dels seus dirigents entenien que les coses no podien continuar igual, i els demòcrates, tot i llur voluntat, no la podien enderrocar. Ningú no va treure l'altre. Però en el pacte que finalment s'aprovarà, els franquistes acaben imposant les seves normes i els límits a no ultrapassar abans de desaparèixer com a tals i, per molts d'ells, abans de reaparèixer dins les noves estructures democràtiques, on alguns són encara presents.

Dins aquest context i tenint en compte el pes de les manifestacions i de les estructures de resistència a Barcelona dels anys 1970 i dins el conjunt de l'àrea catalana, la Constitució espanyola actual (com abans d'ella la del 1932) és condicionada per Catalunya i els Països Catalans. Molts dels seus elements no s'entenen sense aquesta clau d'interpretació. Dit d'una altra manera, al 1932 com al 1978 les altres autonomies deuen essencialment a Catalunya el règim del qual gaudeixen i, alhora, moltes disposicions limitatives de la Constitució són pensades per a encotillar l'autonomia catalana i la possible reconstitució d'una federació a nivell dels Països Catalans de l'Estat espanyol.

Capítol 2.- Els antecedents de l'Estatut d'autonomia de Catalunya

La Generalitat històrica

Les Bases de Manresa i la Mancomunitat

L'Estatut del 1932 i la Generalitat Republicana

La Generalitat a l'exili

La repressió franquista a Catalunya

La Generalitat històrica

A l'Edat mitjana i a l'Època moderna les Corts, una assemblea representativa, un parlament de diputats de Catalunya, eren convocades pel Comte-Rei, primer amb irregularitat, només quan ho necessitava molt, i molt ràpidament amb periodicitat més regular. En cas de guerres o d'iniciatives a l'exterior, o en moments difícils el Rei, que no tenia el poder absolut a Catalunya, demanava un donatiu. Aquest donatiu era un subsidi extraordinari votat per les Corts a demanda del Rei. Però abans de passar a votació calia primer tractar els altres temes de l'ordre del dia de les Corts, especialment els Capítols de greuges i les Actes de Corts. Els Capítols de greuges són reclamacions contra els abusos administratius i contra l'incompliment de les Constitucions i Usatges. Les Actes de Corts són "constitucions" o "lleis del rei" enregistrades per les Corts. Aquests acords aprovats en Corts esdevenien part del dret de Catalunya i s'afegien a les Constitucions i Usatges anteriors.

Les Corts reunien els representants de tres estaments o braços. El Braç eclesiàstic reagrupava els diputats del clergat, el Braç militar els de la noblesa, el Braç reial els de les ciutats, on burgesos, mercaders, artesans i menestrals eren representats. Llur reunió solemne formava el General de Catalunya o les Corts Generals. Entre la convocatòria de dues Corts, després de les Corts de 1289 a Montsó, una comissió fou nomenada. Fou primer formada per dotze delegats, després sis i finalment per tres diputats elegits, un per cada braç. El representant del Braç eclesiàstic tenia sempre preeminència. Després de l'acabament de les Corts, aquesta comissió havia de recobrar, independentment del fisc reial, els donatius o els subsidis atorgats al Rei per les Corts Generals. També els administrava, efectuant les despeses per les quals estaven previstos. La comissió de diputats es transformà en una delegació estable, renovada per

cada Cort. Portava el nom de Diputació del General o de Generalitat i residia a Barcelona.

Els diputats de les Corts Generals de Catalunya reunits en ple pel Comte-Rei. Il·lustració de les *Contitucions de Catalunya*, incunable de 1494 (ed. en fac-símil de la Generalitat, 779 p., 23 x 34 cm).

Al segle XIV la Generalitat s'amplia amb diversos càrrecs: tres Oïdors de Comptes per controlar l'acció dels diputats que formen la Generalitat i, progressivament, advocats, escrivans, etc., és a dir una veritable administració. És per a albergar aquests serveis que es construeix a Barcelona el Palau de la Generalitat. Però la Generalitat tenia edificis en algunes ciutats, com Perpinyà, aleshores la segona ciutat de Catalunya.

La Generalitat tenia sota la seva competència el conjunt del Principat de Catalunya i, a més de recollir els donatius i subsidis votats al rei, administrava

impostos propis, feia préstecs al Rei o avançaments sobre els donatius de les Corts següents. En nom del Rei i en complement de la seva acció podia ser encarregada de la defensa del Principat de Catalunya, amb armada i pagant tropes pròpies. Per la construcció dels vaixells necessaris la Generalitat edificà les drassanes de Barcelona (actualment Museu de la Marina).

La primera edició de les *Contitucions de Catalunya*, incunable de 1494, Barcelona : primera pàgina del sumari, llibre 1.

Transcripció del títol : « Taule e sumari molt util dels titols en general i en special de tots los usatges de barçalona constitucions e capitols de corts e consuetuts scrites de cathalunya e commemoracions de Pere Albert contengudes en los deu llibres de la present compilacio ab la qual quiscu pora facilment veure e trobar tot lo effecte de les coses contengudes en aquelles. »

Coneixem de primera mà el detall del funcionament d'aquesta institució mitjançant els 109 volums dels *Dietaris de la Generalitat*. De l'any 1411 fins a la desaparició d'aquesta institució, en un català molt pròxim de l'actual, aquests dietaris consignen al dia a dia els esdeveniments més importants pel Principat o de la vida de Barcelona, amb de vegades comentaris. Són avui transcrits i editats en 10 volums pel servei de publicacions la Generalitat de Catalunya. Ara bé, el recull jurídic més important són les *Constitucions de Catalunya*. Són una

compilació de texts legals del Principat de Catalunya. La primera fou demanada per la Cort del 1413. Se'n va fer una edició el 1494, avui reproduïda en facsímil. Les dues edicions posteriors, la última el 1702, són les *Constitucions i altres drets de Catalunya*.

Mapa de Joannes Baptista Vrints, publicat a Holanda el 1603 : *Cataloniae Principatus novissima et accvrata descriptio* (arxiu Terra Nostra).

Després de les Corts de 1422, la Generalitat té missió de “vetllar pel respecte a les Constitucions i lleis de Catalunya i de publicar i interpretar els acords de Corts”¹. Això li dóna un paper polític que serà objecte de conflictes amb els sobirans i argument per a no acatar llurs manaments, fins a les més greus extremitats.

¹ - M.T. Ferrer, *Gran Enciclopèdia Catalana*, entrada Generalitat.

El primer mapa dels Països Catalans, per E. A. Philippe, publicat a França el 1787 : *Chorographie du Royaume de Valence, de la Catalogne et des Isles Maillorques* (arxiu Terra Nostra) (archives Terra Nostra). Des de l'alta Edat Mitjana, Catalunya és la reunió de diversos comtats sota l'autoritat d'un sol sobirà, el Comte de Barcelona. Pren el nom de Principat de Catalunya després de 1350, per designar els territoris que enviaven representants a les Corts Generals, d'on surt la Generalitat. Amb el Regne d'Aragó, però amb una gestió separada i institucions pròpies, Catalunya forma la Corona d'Aragó. El seu sobirà regnava també sobre el Regne de València i les Illes Balears, després d'una conquesta al segle XIII i, més enllà, a Sardenya, Sicília i Nàpols. Dins aquesta Corona d'Aragó, els arxius de la qual són a Barcelona, els Països Catalans tenen una història en gran part comuna, però sense mai haver format un sol territori o un sol Estat.

A l'Època moderna, després de Ferran el Catòlic, els sobirans (dels dos regnes de Catalunya-Aragó i de Castella) procuren limitar el paper de la Generalitat en els aspectes administratius, cosa que provocaran sovint tensions entre les Corts i el sobirà. És prou conegut que la desaparició de les institucions catalanes és una de les conseqüències de la Guerra de Successió. La guerra s'acaba el 1713 per la pau d'Utrecht. Les tropes franco-espanyoles del Rei

d'Espanya Felip V de Borbó (nét del rei de França Lluís XIV) redueixen la resistència a Catalunya i l'onze de setembre del 1714 cau la ciutat de Barcelona després d'un setge terrible.

Una repressió es desencadena a Catalunya i, al 1716 el *Decreto de Nueva Planta* suprimeix tots els òrgans representatius del Principat de Catalunya: Generalitat, Corts i, per Barcelona, el Consell de Cent que regia la ciutat. Catalunya és integrada a Castella per dret de conquesta i queda sotmesa a les seves lleis mitjançant el Consell de Castella.

Les institucions catalanes desapareixen fins al 1931, any on la Generalitat republicana és instaurada, amb altres funcions i competències, en un context totalment diferent. S'instaura l'11 de setembre com a festa nacional de Catalunya en commemoració de la caiguda de Barcelona, no tant per morbiditat que per recordar cada any als ciutadans llurs drets històrics i la voluntat de recuperar-los.

La Diada de 2004, recepció institucional al Parc de la Ciutadella, davant del Palau del Parlament: el president de la Generalitat Pasqual Maragall i el president del Parlament Ernest Benach (elperiodico.cat).

La Festa Nacional de l'11 de setembre :
homenatge a Rafael Casanova.

Diada de 2012 : manifestació popular a favor
de la independència (latinreporters.com,
segons vídeo TVE).

La Diada de l'11 de setembre - nom donat a la Festa Nacional - commemora un esdeveniment històric, la presa de Barcelona per les tropes del Rei d'Espanya el 1714. Durant el setge, Rafael Casanova dirigí la defensa de la ciutat. El seu monument i el Fossar de les Moreres, la plaça actual a l'emplaçament del fossar on s'enterraren els combatents morts durant el setge, veuen desfilar cada any representants de tots els partits polítics, de diverses entitats territorials i corporatives i de nombroses associacions. Com per qualsevol celebració d'una festa nacional, hi ha cerimònies protocolaries i una desfilada que, a Catalunya, no és mai militar sinó efectuada cada any pels ciutadans que ho desitgin, sempre molt nombrosos.

Les Bases de Manresa i la Mancomunitat

Durant la Renaixença literària, cívica i finalment política del segle XIX convé posar de relleu l'episodi de les Bases de Manresa. Deixant de banda les interpretacions diverses que en fan els historiadors actuals, queden els fets, que són l'aprovació per l'Assemblea de Manresa convocada al març del 1892 per la Unió Catalanista d'unes "*Bases per a la constitució regional catalana*". La Unió Catalanista, creada l'any abans, reunia associacions i agrupacions catalanistes de Barcelona i d'una vintena de centres adherits de tot Catalunya. L'Assemblea, presidida per l'arquitecte Lluís Domènech i Montaner, estava formada d'uns 250 delegats de 32 comarques. Enric Prat de la Riba fou un dels secretaris.

Tot i el seu nom, les Bases són més a prop d'una proposta d'Estatut d'autonomia que d'una Constitució. Poden ser qualificades de romàntiques o idealistes però, com a mínim, demostren la maduresa de la reflexió política. Segons Josep Termes, la proposta "definia un poder regional català, amb unes Corts pròpies; (...) proposaven la llengua catalana com a única oficial a Catalunya; exigien ser catalans per a poder exercir càrrecs a Catalunya; dividien el territori en comarques i municipis; encarregaven al sometent i a un servei permanent de vigilància, que dependria de les autoritats catalanes, vetllar per l'ordre públic; Catalunya seria única sobirana en el seu govern interior"².

Creada l'any 1914, la Mancomunitat de Catalunya és la reunió en junta de les quatre Diputacions provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, que conserven els seus presidents i diputats provincials, però que es reuneixen en assemblea conjunta. Poden doncs administrar i organitzar les seves competències pel conjunt de Catalunya. La presideix el seu principal promotor, Enric Prat de la Riba, reelegit el 1917. Després de la seva mort, el mateix any 1917, la presidirà Josep Puig i Cadafalch. És dissolta pel dictador Primo de

² Josep Termes, vol. 6 de la *Història de Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 1987, p.91.

Rivera l'any 1925. Malgrat no tenir competències suplementàries, tindrà una acció important en els dominis de la cultura, de l'ensenyament, de les comunicacions i crearà moltes institucions que encara perduren. Era sobretot la primera vegada des del segle XVIII que Catalunya tenia un marc polític comú.

L'Estatut del 1932 i la Generalitat Republicana

L'any 1923, arran d'escàndols en la guerra del Marroc, el rei Alfons XIII afavoreix la instauració d'una dictadura militar, encapçalada pel general Miguel Primo de Rivera. El pretext serà la violència i els desordres al carrer i la ineficàcia del parlamentarisme. Amb el cop d'estat la Constitució queda suspesa i no hi haurà més règim parlamentari ni eleccions.

A Catalunya la dictadura militar exerceix una repressió contra la llengua catalana i contra qualsevol expressió de la cultura catalana. Es va prohibir la sardana i fins a les manifestacions tradicionals les més anodines. També es van prohibir tots els símbols, per exemple la senyera, es va tancar el Camp del Barça i l'Orfeó Català. També, i per les mateixes raons, se persegueix l'Església catalana. En tots els àmbits hi ha una política de castellanització, a més de la censura de la premsa i de les publicacions. Les conseqüències a Catalunya seran un sentiment creixent antimonàrquic i una forta implantació del republicanisme. Al 1930 dimiteix Primo de Rivera. El seu successor accepta la convocatòria d'eleccions, primer locals i més endavant generals.

La victòria dels republicans a les eleccions municipals del 12 d'abril del 1931 provoca el dia mateix la caiguda del govern i del règim. El rei d'Espanya Alfons XIII, l'avi del rei actual, marxa voluntàriament a l'exili. L'Estat espanyol es troba sense institucions.

El 14 d'abril del 1931 Lluís Companys i Francesc Macià proclamen a Barcelona l'Estat Català com a República. El 15 d'abril Francesc Macià forma un Govern provisional amb representació de diferents partits. Aquesta fase, plena de confusió i d'entusiasme, havia estat precedida al març d'un procés

d'unificació dels republicans i dels nacionalistes catalans. En aquesta conferència d'esquerres neix ERC, Esquerra Republicana de Catalunya, el partit de Francesc Macià, que serà el partit més votat a Catalunya (notem que aquest partit encara existeix avui i que és la segona força política dins el Parlament elegit el 2012). Mentrestant la República Espanyola és proclamada a Madrid on es forma també un Govern provisional.

Des del balcó del Palau de la Generalitat Francesc Macià proclama la República Catalana, el 14 d'abril del 1931 (arxiu UCE).

Després d'un acord entre els dirigents de Madrid i Barcelona, la República Catalana es transforma en Generalitat de Catalunya, govern d'una regió autònoma, reconeguda el 21 d'abril pel Govern provisional republicà madrileny. Al mes de juny se celebren eleccions per designar les Corts constituents espanyoles que prepararan una nova Constitució i examinaran la proposta d'Estatut de Catalunya.

Les estructures de la Generalitat antiga i de la nova Generalitat són diferents, però es tria aquest nom històric per a designar les noves institucions d'autogovern a fi i efecte de marcar clarament la continuïtat de les institucions catalanes i el dret històric a un govern autònom.

S'elegeixen els diputats de tot d'Estat per a preparar la constitució espanyola. Els 46 diputats elegits a Catalunya, de tots els partits, preparen un projecte d'estatut d'autonomia, anomenat Estatut de Núria, car a comissió redactora es va aïllar en aquest monestir per a preparar-lo (Núria, i avui dia la seva estació d'esquí, són situats dins l'alt Ripollès, al vessant sud del Puigmal; els pobles cerdans veïns de Llo i Er són al vessant nord).

L'Estatut fou aprovat a l'agost del 1931 en un plebiscit per 98 % dels votants de Catalunya. La Constitució espanyola fou aprovada al desembre del 1931 i, després d'algunes tensions i modificacions per part de les Corts espanyoles, l'Estatut de Catalunya es firmà al setembre del 1932. Al desembre del 1932 Francesc Macià és elegit primer president de la Generalitat de Catalunya contemporània ; Lluís Companys presideix el Parlament. Dins la línia oberta per Catalunya, dos altres Estatuts d'autonomia seran atorgats, al País Basc i a Galícia. Però només l'Estatut de Catalunya va poder funcionar i desenvolupar-se durant set anys, quatre anys de pau i els tres anys de la Guerra civil espanyola.

La Generalitat a l'exili

Com molts polítics de tots nivells, alcaldes, intel·lectuals, periodistes, el Govern i el President Lluís Companys passaren la frontera al 1939. Refugiat prop de Nantes, el President Companys fou arrestat a la Baule per la policia alemanya i lliurat a Hendaia als franquistes. Després de patir tortures i un consell de guerra sumaríssim serà afusellat a l'octubre del 1940 als fossars del Castell de Montjuïc. Durant els 36 anys de dictadura franquista a Espanya, un President de la Generalitat a l'exili fou regularment designat pels diputats del Parlament català, també a l'exili. Simbolitzaven la continuïtat de les institucions legals i democràtiques catalanes.

Del 1940 al 1954 serà elegit Josep Irla³, que era president del Parlament de Catalunya i que per tant era la més alta autoritat després del president màrtir. Del 1953 al 1977, anys del restabliment de la Generalitat provisional a Barcelona, el President de la Generalitat a l'exili fou Josep Tarradellas, resident a França a Saint-Martin le Beau, a la regió de Touraine. A més del vot dels diputats, tenia la seva pròpia legitimitat car havia estat cap del Govern de Catalunya i era Conseller de Governació de l'últim Govern.

La repressió franquista a Catalunya

El règim del general Francisco Franco fou una dictadura feixista emparentada als altres règims feixistes europeus però amb unes bases socials diferents, especialment el suport dels sectors més reaccionaris i tancats al progrés de la societat espanyola, els grans terratinents, i l'Església catòlica, que havia patit els excessos de certs republicans durant la guerra civil.

La repressió de la postguerra fou terrible i sagnant, sense perdó per als vençuts, malgrat les promeses fetes als exiliats perquè tornessin. Tant sinó més que per a assentar el règim, es tractava d'eliminar - en un primer temps físicament - qualsevol oposició o rastre del règim republicà, de l'autonomia catalana, que serà durablement perseguida, i de tots els qui havien participat a la democràcia (sindicalistes, forces de l'ordre, partits polítics, inclosos els moderats o de dreta, alcaldes i consellers, fins als més petits municipis, periodistes, intel·lectuals, funcionaris, etc.).

Aquesta situació repressiva d'excepció perdurà molt de temps. El règim franquista va mantenir els tribunals militars d'excepció durant més de deu anys. Actuaren de manera tan arbitrària i implacable com el primer dia de la postguerra contra els republicans espanyols i els autonomistes catalans. Es tractava també - i aquesta estratègia durarà fins als anys setanta - de terroritzar

³ - El President Josep Irla residia a Ceret. Va fer donació de la seva biblioteca al seu ajuntament.

la gent i, per por o per passivitat, de fer acceptar el règim amb, en complement, el control i l'endocrinament ideològic de la joventut i de la societat. Paral·lelament, l'adscripció i la cotització de tots els treballadors al sindicat oficial franquista era obligatòria, com ho era l'adhesió a les corporacions professionals controlades pel "*Movimiento*" per a poder exercir qualsevol professió liberal.

La llengua catalana prohibida pel franquisme i l'etnocidi lingüístic. Reunió clandestina de l'Institut d'Estudis Catalans a casa d'un dels membres, anys 1940 : Josep Puig i Cadafalch, Carles Riba, Eduard Fontseré, Ramon Aramon, Josep Maria de Segarra; al segon pla : Montserrat Martí, Enric Jardí, Miquel Coll i Alentorn, Ricard Albert (arxiu Terra Nostra).

En relació amb els territoris de llengua catalana i especialment Catalunya hi va haver fins al final d'aquest règim una voluntat d'etnocidi. L'objectiu era extirpar el català de tots els usos públics, de l'ensenyament, de la comunicació, fins i tot privada, com dels actes col·lectius privats o de les manifestacions tradicionals o folklòriques, i de castellanitzar Catalunya. Les obres en català van desaparèixer de les biblioteques, les edicions prohibides.

La qüestió encara no resolta dels papers de Salamanca il·lustra fins a on va anar aquesta repressió cultural. A partir del 1938, metòdicament, un grup franquista especialitzat va requisar tota la documentació i els arxius dins els territoris ocupats, especialment dins el conjunt de Catalunya i al País Valencià. Tot es va buidar, enviar per camions i trens sencers i estocar dins un gran convent de Salamanca, fins avui: es va espoliar totalment i es deixà sense arxius ni documents administratius la Generalitat, moltes ciutats (entre altres Barcelona, Tarragona, Reus, Lleida...), totes les organitzacions polítiques i

sindicals, i molts particulars: personalitats polítiques, culturals, artistes, escriptors, que van veure desaparèixer fins a llurs papers personals, llurs biblioteques, els quadres que decoraven les parets de les cases i les fotografies de família.

Aquest botí de guerra és avui dia batejat Arxius generals de la Guerra civil. Però en realitat durant tota la dictadura no va servir d'arxius. Tenia dues finalitats: d'una banda identificar els republicans i tots aquests amb qui havien tingut relacions, per acusar-los i portar-los davant els tribunals d'excepció i, d'altra banda, la voluntat de treure fins a la memòria col·lectiva o els instruments d'una eventual recuperació. A l'inici dels anys noranta la Generalitat i els interessats van demanar el retorn d'aquests documents. Malgrat una llei sobre el retorn, aquest només es va fer parcialment a partir del 2006, amb una forta oposició, a Salamanca com dins la societat espanyola, totes sensibilitats polítiques reunides, i una polèmica violent de caràcter anticatalà dins la premsa madrilenya.

Capítol 3.- La restauració de la Generalitat i l'autonomia de Catalunya

La resistència al franquisme a Catalunya

La transició política a l'Estat espanyol i a Catalunya

Espanya, l'Estat de les Autonomies

L'Estatut d'autonomia i el marc polític a Catalunya

La resistència al franquisme a Catalunya

Del final de la guerra civil fins a la transició democràtica, sobre quatre decennis, la resistència al franquisme a Catalunya anirà estretament vinculada amb la recuperació de la cultura catalana i, més endavant, amb el desenvolupament creixent d'una consciència nacional. Hi tindran un paper gent i grups d'horitzons diversos, primer desvinculats els uns dels altres i, als anys seixanta i setanta, amb relacions i coordinacions que es faran més estretes, fins a la constitució de l'Assemblea de Catalunya. Malgrat la vigilància policíaca, la presència obligada dels sindicats oficials franquistes i la repressió, els moviments sindicals democràtics es reforcen en adherents i organitzen manifestacions i protestes, sempre durament reprimides.

L'antifranquisme polític incorpora cada vegada més sectors i grups, fins i tot no organitzats en partits, aleshores tots clandestins. Al 1969, els partits polítics creen la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques, on participen socialistes, comunistes, democrates-cristians, Esquerra Republicana i recents partits independentistes. A mitjan anys setanta, sense ser majoritari, el moviment de resistència ha pres molta amplitud i el règim, sempre repressiu i violent, no pot donar l'abast ; és en aquest ambient que s'organitzen dues iniciatives col·lectives unitàries, el Congrés de Cultura Catalana per la part cultural i cívica, i l'Assemblea de Catalunya per la part política.

Trobem dins aquesta Assemblea clandestina associacions, sindicats clandestins, intel·lectuals i gent de cultura, sindicats d'estudiants, partits polítics, associacions de veïns, gremis professionals com el Col·legi d'Advocats, una part de l'església, cantants, escriptors, etc. És un moviment important i original, específic de Catalunya. Prepara les posicions unitàries que es manifestaran els Onze de setembre del 1976 i del 1977, i durant la demanda/exigència i la preparació de l'Estatut de Catalunya. Els quatre punts inscrits sobre el carnet de soci resumeixen els objectius, i els tercer i quart demanarien en si mateix una glosa: "1- La consecució de l'amnistia general"; "2-

L'exercici de les llibertats democràtiques fonamentals"; "3- El restabliment provisional de les institucions i dels principis configurats en l'Estatut del 1932 (...) com a via per arribar al ple exercici del dret d'autodeterminació"; "4- La coordinació de l'acció de tots els pobles peninsulars en la lluita democràtica".

Discurs de Pau Casals, en anglès, davant l'assemblea de les Nacions Unides, el 24 d'octubre del 1971, durant la remesa de la Medalla de la Pau de les Nacions Unides pel Secretari General U-Thant (arxiu UCE) :

Transcripció : « But let me say one thing. I am a Catalan. Today a province of Spain. But what has been Catalonia? Catalonia has been the greatest nation in the world. I will tell you why. Catalonia has had the first parliament, much before England. Catalonia had the beginning of the United Nations. All the authorities of Catalonia in the 11th century met in a city of France, at that time Catalonia, to speak about peace. At the 11th century! PEACE in the world and AGAINST, AGAINST, AGAINST war, the INHUMANITY of war. This was Catalonia. »

Traducció : Deixeu-me que us digui una cosa. Jo sóc català. Catalunya és avui una regió d'Espanya. Però què ha estat Catalunya? Catalunya ha estat la nació més gran del món. Jo us n'explicaré el per què. Catalunya va tenir el primer Parlament, molt abans que Anglaterra. Catalunya va tenir les primeres Nacions Unides. Al segle XI totes les autoritats de Catalunya es van reunir en una ciutat de França, aleshores a Catalunya, per a parlar de pau. Al segle XI ! PAU al món i CONTRA, CONTRA, CONTRA les guerres, la INHUMANITAT de les guerres. Això va ser Catalunya.

La transició política a l'Estat espanyol i a Catalunya

A la mort del General Franco, el 20 de novembre del 1975, la direcció de l'Estat espanyol passa al rei Juan Carlos, amb un Govern franquista ja instal·lat. Malgrat les esperances de molta gent, no hi ha cap canvi dins la gestió de l'Estat ni cap reforma del règim. Seguirà un any i mig de manifestacions populars, de repressions i d'atemptats, tant d'organitzacions antifranquistes (ETA) com d'escamots originats pels sectors durs del franquisme. Caldrà esperar la primavera del 1977 i el Govern d'Adolfo Suárez per a veure l'inici d'un canvi amb la Llei per a la reforma política, la legalització dels partits polítics i l'elecció al juny del 1977 d'una Assemblea encarregada de preparar una Constitució.

A Catalunya, ja el 1975, el Consell de Forces Polítiques de Catalunya exigí - sense èxit - la constitució d'un govern provisional sobre la base del restabliment de l'Estatut d'autonomia del 1932. Aquest Consell era un organisme unitari de l'oposició al règim franquista creat al 1975, successor d'una Coordinadora de partits democràtics catalans ja esmentada. L'Assemblea de Catalunya demanava la mateixa cosa, com també el President de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas. La pressió popular es manifestà durant la Diada l'Onze de Setembre del 1976, que va tenir lloc a Sant Boi de Llobregat, dins la perifèria de Barcelona, car el Governador civil l'havia prohibida dins la ciutat mateixa. Les autoritats franquistes pensaven també que aplegaria menys gent per falta de mitjans de comunicació. Però va ser un èxit amb més de cent mil persones.

A les primeres eleccions generals espanyoles del postfranquisme, al juny del 1977, tots els partits de Catalunya van reclamar el retorn de la Generalitat. Els diputats elegits a Catalunya es constituïren unànimement en Assemblea de Parlamentaris que, amb el President Tarradellas, negociarà amb el Govern del Primer ministre Adolfo Suárez. Per la Diada de l'Onze de Setembre del 1977 la concentració-marxa a Barcelona va omplir el Passeig de Gràcia, tots els carrers adjacents, la Plaça de Catalunya fins a la Plaça Urquinaona. Malgrat l'autorització de celebrar-la, hi va haver uns quants incidents provocats per la policia. El milió de persones reunides pacíficament sota el lema "Llibertat,

Amnistia i Estatut d'Autonomia" va tenir un impacte decisiu per fer entendre al Govern de Madrid que calia fer un gest per desencallar el procés.

La manifestació de l'11 de setembre del 1977 a Barcelona , Passeig de Gràcia : « Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia » (elpuntavui.cat).

Després d'aquesta manifestació monstre les evolucions són ràpides. A finals de setembre, per a desbloquejar la situació, un encontre a Perpinyà reuní el President exiliat Tarradellas, un representant del Govern central i els líders dels partits parlamentaris catalans. Com a conseqüència d'un acord que hi fou negociat, un decret-llei, firmat pel rei i publicat al Butlletí oficial de l'Estat, restablí la Generalitat provisional de Catalunya. Era el reconeixement de la legitimitat de les institucions de Catalunya i l'únic cas dins l'Espanya de la transició del retorn d'un representant a l'exili d'una autonomia suprimida per Franco.

A l'octubre del 1977 el President Tarradellas retorna a Barcelona i pren possessió del Palau de la Generalitat, plaça de Sant Jaume. El President Tarradellas constitueix un Govern provisional d'unitat nacional, on tots els partits hi són representats pel seu líder. Aquesta Generalitat provisional no té gaire mitjans ni competències (per tal que tingui locals, administració i

pressupost, Adolfo Suárez nomena també Tarradellas president de la Diputació de Barcelona, organisme provincial que ocupava el palau). Paral·lelament, en relació amb la Constitució espanyola aprovada l'any 1978, es prepara i es negocia un Estatut d'Autonomia de Catalunya, finalment aprovat a finals del 1979.

Espanya, l'Estat de les Autonomies

Aquesta expressió fou molt sovint emprada a la península ibèrica mateixa per a designar la situació política eixida de la Constitució del 1978. És una situació molt original que va permetre la instauració d'un sistema parlamentari clàssic i mantenir un Estat unitari, tot i donant unes compensacions a les aspiracions autonòmiques més moderades, amb atribucions més culturals i econòmiques que polítiques, traient força d'aquesta manera a les aspiracions més radicals, federalistes o independentistes. La Constitució deixa l'essencial del poder a l'Estat i li permet modificar progressivament les regles segons la força o la feblesa de les autonomies, jugant sobre l'extraordinària heterogeneïtat de les situacions.

Dins la pràctica, llevat d'aquestes concessions - més notables en el cas de Catalunya, del País Basc, d'Andalusia i d'algunes altres Comunitats - la democràcia assumeix la tradició centralista franquista i el paper preeminent del castellà, llengua de la majoria de les Comunitats i única llengua oficial de l'Estat. Aquest darrer punt seria suficient per a donar originalitat a l'Estat de les Autonomies espanyol ja que en el món, habitualment, quan un Estat autonòmic o federal té diverses llengües oficials en determinats territoris, totes aquestes llengües són també oficials de l'Estat. Molt sovint una d'elles, sigui autòctona, sigui imposada en el passat des de fora (per exemple l'anglès, el francès o el rus), més coneguda de tothom o parlada per la nacionalitat més nombrosa, té una preeminència de fet, però mai de dret, llevat del cas espanyol.

Com que la transició es va fer sense ruptura ni substitucions d'estructures

o de persones, durant més de deu anys hi va haver a l'Estat espanyol, i particularment a Catalunya on la juxtaposició era més visible i sobtava, una barreja d'institucions de l'antic règim dictatorial amb el seu personal franquista (administracions, tribunals, policia, sense reforma de fons ni canvis) i de noves institucions democràtiques amb el seu nou personal polític i administratiu. A l'espera que el temps produís el basculament d'aquesta situació, la transició real ha durat molt més que la breu transició política. Encara en queden rastres avui dia.

L'Estatut d'autonomia i el marc polític a Catalunya

La negociació i de la tramitació de l'Estatut d'autonomia de Catalunya es van desenvolupar per etapes, entre 1977 i 1979. Hi va haver una iniciativa autonòmica conjunta de la Generalitat provisional i de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya, una ponència de la qual es proposarà l'Estatut de Sau (el nom del poble i de l'hotel pirinencs on es va reunir). El text fou objecte discussió i de modificacions per la Comissió constitucional del Parlament espanyol, fou després aprovat per referèndum pels ciutadans de Catalunya, i finalment ratificat per les dues cambres del Parlament espanyol i promulgat pel Rei.

A les eleccions generals del 1979, per a elegir els diputats al primer Parlament democràtic de l'Estat espanyol després de la dictadura franquista, a Catalunya havien guanyat els socialistes, seguits per la UCD, el partit fundat pel Primer ministre Adolfo Suarez), els comunistes i els partits nacionalistes. A la vista d'aquests resultats, tot deixava entendre que, uns mesos després, l'esquerra socialista i comunista governaria la nova Generalitat. Al març del 1980 se celebren les primeres eleccions autonòmiques per a formar el Parlament de Catalunya, que es constitueix a l'abril. Seran una sorpresa, car CiU

arriba primera 4. Un acord entre CiU, UCD i ERC porta Esquerra Republicana a la presidència del Parlament, amb Herriber Barrera, i Jordi Pujol, de CiU, és elegit President de la Generalitat. Serà reelegit durant sis legislatures, o sigui 23 anys, donant estabilitat política i una forta marca personal a l'autonomia catalana i a la seva projecció exterior.

Després del llarg període de prop de quaranta anys de dictadura franquista, la variant espanyola dels feixismes europeus dels anys trenta, la democràcia es restaura a l'Estat espanyol sota la forma política d'una monarquia parlamentària. Els principis constitucionals són clàssics: la llibertat individual, la igualtat i el pluralisme polític. La sobirania ve del poble mitjançant eleccions en sufragi universal a tots els nivells, municipal, autonòmic i estatal. Es pot observar que la legitimitat del Rei Juan Carlos no li ve ni del seu origen familiar (era nét d'un rei que havia abdicat), ni del seu nomenament (ja que va ser designat per un dictador il·legítim). És l'entrada en el règim democràtic amb l'aprovació per referèndum de la Constitució pel poble espanyol que li dona la seva legitimitat personal.

De la mateixa manera, independentment de les circumstàncies i de les urgències polítiques del context de la tardor del 1977, el retorn del President Josep Tarradellas tenia un doble significat simbòlic: la legitimitat reconeguda de la Generalitat a l'exili per part del Rei (cas únic a l'Estat espanyol) i, a l'invers, el reconeixement de la nova legitimitat del monarca per part del President Tarradellas.

Amb la mateixa Constitució, el dret històric de Catalunya a l'autonomia - tant si es tracta dels antecedents de cinc segles d'història com de la Generalitat republicana - tornava a ser possible. Fixava un marc potser incòmode i no ideal ni pels uns ni pels altres, però que ofería l'immens avantatge de crear un espai de

4 - CiU (Convergència i Unió, una coalició de dos partits del centre i de la dreta moderada) obté 28% dels vots i 43 escons, seguida pels socialistes (Partit dels Socialistes de Catalunya, una coalició de partits d'esquerra que ràpidament fusionarà) amb 22% i 33 escons, del PSUC (Partit Socialista Unificat de Catalunya, els comunistes catalans) amb 19% i 25 escons, de l'UCD, amb 11% i 18 escons, d'ERC (Esquerra Republicana de Catalunya, el partit històric dels presidents Companys i Tarradellas) amb 9% i 14 escons, i Partit andalusista amb 2 escons.

debat institucional i una estructura pragmàtica de govern regional que ha demostrat la seva estabilitat, ja que ha funcionat durant trenta anys, malgrat les seves ambigüitats i l'absència de solució equitativa al finançament autonòmic. Un dels primers textos votats pel nou parlament fou una declaració que afirmava que, tot i la seva acceptació de l'estatut d'autonomia, Catalunya no renunciava al seu dret a l'autodeterminació.

El retorn a Catalunya del President de la Generalitat Josep Tarradellas, el 23 d'octubre del 1977. Des del balcó del Palau de la Generalitat a Barcelona es dirigeix a la gent: « Ciutadans de Catalunya, ja soc aquí ! ». (*HPSC dels PC*, vol. 11, 9.291, GEC)

Chapitre 4.- La ruptura de l'estatu quo amb Espanya i del viure junts

La revisió avortada de l'Estatut d'autonomia de Catalunya

**Les manifestacions milionàries de juliol 2010 i de setembre
2012**

Cap a l'autodeterminació i la constitució d'un Estat

Durant els trenta últims anys de democràcia parlamentària hi va haver tres fases successives molt diferents dins les relacions entre l'Autonomia catalana i l'Estat espanyol. Durant vint anys, les dues primeres fases van ser marcades per la voluntat de posar en plaça i de desenvolupar totes les possibilitats que deixava l'estatut d'autonomia del 1979. Van sovintejar les friccions, ja que a més els partits al poder van ser constantment de signe oposat a Barcelona i a Madrid, però sense divorci, amb la preocupació d'aprofitar un marc autonòmic que satisfedia les aspiracions d'una majoria de partits i de ciutadans catalans i que permetia una inserció prou harmoniosa de Catalunya dins Espanya. A l'invers, els deu anys de la tercera fase es caracteritzen per una degradació progressiva de les relacions, que va desembocar en una voluntat majoritària de ruptura el 2012 a Catalunya.

Entre 1980 i 1992, durant uns dotze anys de governs de signe oposat, a Catalunya amb CiU i el president Jordi Pujol i a Espanya amb un PSOE dotat d'una majoria absoluta i el primer ministre Felipe González, hi va haver una guerra de trinxeres. Era relacionada amb la interpretació de les competències transferides i amb les intrusions reals o suposades de les lleis autonòmiques o de l'Estat sobre llurs competències recíproques. Però eren regulades pacíficament i de manera civilitzada mitjançant el Tribunal Constitucional que examinà més de 3.000 casos de contenciós entre l'Estat i Catalunya.

Durant els anys 1990, si CiU i el Govern de Jordi Pujol es mantingueren a Catalunya, el context canvià a Madrid. El PSOE no tenia més la majoria absoluta i li van caldre els vots dels diputats de CiU per governar. La guerra politico-constitucional fou parada i una comissió mixta de conciliació retirà més de dos terços dels recursos del Tribunal Constitucional. Tot i que compost només de jutges designats per l'Estat, aquest darrer era molt respectat, i les seves sentències donaren majoritàriament la raó a les autonomies a l'encontre d'un Estat recentralitzador que buscava constantment a limitar llurs competències. Hi va haver algunes modestes avançades dins la qüestió no resolta del

finançament de les autonomies, una de les principals armes de l'Estat dins la guerra que acabem d'evocar. Durant la legislatura següent el *Partido Popular* guanyà les eleccions però també sense majoria absoluta. El mateix esquema es reproduïa: CiU donà el seu suport parlamentari al govern de José Maria Aznar, la relació Estat-Catalunya quedà fluida. Però, si hi va haver un acord per tal que Catalunya rebés una part dels impostos sobre la renda, el finançament de la Generalitat quedà lluny de ser resolt ja que no disposava d'una autonomia financera per la meitat del seu pressupost.

Entre 2002 i 2010 tot es degrada progressivament fins a arribar a molt fortes tensions i a la irrupció amb força de la societat civil catalana dins un joc que era fins aleshores circumscrit al món polític. Com sempre en aquestes circumstàncies no hi ha una causa única sinó una multiplicitat de raons i d'actituds, algunes circumstancials o anecdòtiques, fins i tot trivials, i d'altres de fons, amb períodes de remissió, però amb una degradació constant, a Espanya com a Catalunya, i una acceleració amb el pas dels anys.

En presentarem breument alguns aspectes que són en relació directa amb la demanda d'autodeterminació. Per anar al gra, notem que es tracta:

- de l'impossible revisió de les relacions entre Catalunya i l'Estat espanyol a través del nou Estatut d'autonomia tot i que es mantenia estrictament dins el marc constitucional ;
- de la convicció, recolzada pels fets, de la parcialitat del Tribunal Constitucional, transformat en un instrument polític avui dia molt desconsiderat ; això es tradueix pel sentiment que una etapa s'ha acabat i que es planteja de nou la qüestió de la inserció de Catalunya dins Espanya, com al final del franquisme i durant la transició democràtica ;
- de la política de recentralització enèrgica del Govern del PP del primer ministre Mariano Rajoy, dotat d'una majoria absoluta a les *Cortes* de Madrid ;
- dels atacs sempre més incisius contra la llengua catalana i el sistema d'ensenyament a Catalunya ;
- de l'absència de finançament suficient i de la seva degradació progressiva, situació agreujada per la crisi econòmica i financera i acompanyada de la presa

de consciència per la població de la considerable espoliació fiscal de Catalunya ;

- de l'anticatalanisme militant de la premsa de la capital de l'Estat i de la seva instrumentalització pel *Partido Popular* dins la seva reconquesta del poder.

En la creació d'aquest context pesant i malsà una gran responsabilitat recau sobre la premsa i els mitjans de comunicació de dreta o d'extrema dreta madrilenys, incloent-hi els que són propietat de la conferència episcopal espanyola. Durant els anys 2000, van protagonitzar quotidianament campanyes anticatalanes amb qualsevol pretext i a propòsit de tot, de la política, de l'educació, de l'esport, de la llengua, de la cultura o de l'economia, amb diverses campanyes de boicot dels productes elaborats a Catalunya. Els articles i les emissions tenien una violència de to i de llenguatge a la qual estem poc acostumats a França, car ha desaparegut de la premsa francesa des dels excessos des diaris d'extrema dreta dels anys 1930.

La revisió avortada de l'Estatut d'autonomia de Catalunya

L'any 2002, a iniciativa dels tres partits que acabaven de formar el Govern de la Generalitat (PSC-PSOE, ERC i Iniciativa-Verds) i de Convergència i Unió, el Parlament de Catalunya decidí d'encetar un procés de revisió de l'Estatut d'autonomia del 1979 (la Constitució permet la revisió cada cinc anys, si les autonomies ho demanen). El projecte d'Estatut sol·licitava més competències, un finançament millor i el seu preàmbul declarava que Catalunya era una nació. Fou aprovat pel Parlament de Catalunya el 2004, per 120 vots sobre 135 (tots els diputats i partits menys el *Partido Popular*).

Tot i que altres Estatuts eren també en revisió (País Valencià, Illes Balears,...) i que alguns demanaven competències semblants al de Catalunya (Andalusia), l'Estatut de Catalunya suscità moltes polèmiques a Madrid i a Espanya, amb actituds anticatalanes d'una gran violència verbal i una instrumentalització pel *Partido Popular* per fer-ne un argument electoral. La comissió mixta parlamentària retallà considerablement el projecte, fins al punt

que el seu president va comparar dins un interview el resultat a un teixit de malla. Aquest text alleujat fou votat per les *Cortes* espanyoles, després sotmès a referèndum a Catalunya i definitivament aprovat el 2006. Esdevenia així un text constitucional.

Preàmbul de l'Estatut d'Autonomia aprovat el 2006 pel Parlament de Catalunya i censurat per les Cortes i el Tribunal Constitucional de l'Estat espanyol. Extractes :

« El poble de Catalunya ha mantingut al llarg dels segles una vocació constant d'autogovern, encarnada en institucions pròpies com la Generalitat - que fou creada el 1359 a les Corts de Cervera- i en un ordenament jurídic específic, aplegat, entre altres recopilacions de normes, en les Constitucions i altres drets de Catalunya. Després del 1714, han estat diversos els intents de recuperació de les institucions d'autogovern. En aquest itinerari històric constitueixen fites destacades, entre altres, la Mancomunitat del 1914, la recuperació de la Generalitat amb l'Estatut del 1932, el restabliment de la Generalitat el 1977 i l'Estatut del 1979, nascut amb la democràcia, la Constitució del 1978 i l'Estat de les autonomies. (...) El Parlament de Catalunya, recollint el sentiment i la voluntat de la ciutadania de Catalunya, ha definit Catalunya com a nació d'una manera àmpliament majoritària. »

Les manifestacions milionàries de juliol 2010 i de setembre 2012

Convocades en els dos casos per entitats associatives o ciutadanes, marquen les dues etapes cap al desig d'una autodeterminació. Cadascuna d'elles és la conseqüència directa d'un esdeveniment polític major, la sentència del

Tribunal Constitucional que desmantella encara més l'Estatut d'autonomia del 2006 per la primera, el refús de la proposició de pacte fiscal pel primer ministre Rajoy per la segona. Però són també l'exutori del malestar social, econòmic i polític d'una part creixent de la societat de Catalunya i la conseqüència de la llarga degradació global de la relació Catalunya-Espanya que ja hem subratllat.

La manifestació del 2010 : « *Som una nació. Nosaltres decidim* »

Malgrat ser escapçat i alleugerit de la major part dels seus punts principals, el nou Estatut de Catalunya serà portat el mateix 2006 davant el Tribunal Constitucional pel *Partido Popular*, pel *Defensor del Pueblo* i per cinc altres Comunitats autònomes. Curiosament, encara que tingui els mateixos articles incriminats dins el de Catalunya, l'Estatut d'Andalusia serà aprovat pel PP i no serà atacat davant aquest tribunal.

La manifestació del 10 de juliol del 2010 a Barcelona : « Som una nació. Nosaltres decidim » (josepmdieuez.blogspot.com).

El Tribunal Constitucional farà pública la seva sentència el 28 de juny del 2010, o sigui quatre anys després, jalonats de debats i polèmiques. La

composició del tribunal fou criticada per diversos juristes ja que sobre dotze membres dos eren absents, recusat l'un, difunt l'altre, i que el mandat de diversos altres era amplament caduc. Això podia impedir-li de dictar sentència però, per falta d'entesa entre el Govern del PSOE i el PP, principal partit d'oposició, la renovació no es podia fer. És aquest tribunal disminuït i contestat que dictarà sentència. Amb una argúcia jurídica discutible, es basà només sobre la Constitució, quan els Estatuts d'autonomia aprovats en fan part i la completen.

Barcelona, 10 de juliol del 2010 : enmig dels manifestants els tres presidents de la Generalitat, Pasqual Maragall (PSC), Jordi Pujol (CiU), José Montilla (PSC), i tres presidents del Parlament de Catalunya, Ernest Benach (ERC), Heribert Barrera (ERC) i Joan Rigol (CiU) (foto. Adrià Costa).

La sentència, de la qual es preveia el caràcter sever, anà més enllà de l'estatut mateix ja que posà en causa i modificà fins i tot alguns punts de l'estatut anterior (especialment la llengua), que era text constitucional des de feia 27 anys. Aquesta involució va ser molt mal viscuda a Catalunya. Promulgada la sentència, el Tribunal Constitucional fou completat i els jutges a fora de mandat substituïts, cosa que fou interpretada com a cinisme polític.

La Manifestació del 10 de juliol del 2010 fou convocada per l'associació

Òmnium Cultural, pels sindicats i per més de 1.600 entitats sota el tema: « *Som una nació. Nosaltres decidim* ». Tots els partits polítics s'hi adheriren, llevat del PP i de l'extrema dreta espanyola i, després de moltes tergiversacions, el Govern de José Montilla s'hi associà, sota la seva pròpia banderola. Segons la Guàrdia Urbana va reunir 1,1 milió de manifestants, 1,5 segons els organitzadors, i 425.000 persones segons la premsa i el Govern de Madrid. Va tenir un marcat caràcter independentista.

La manifestació del 2012: « *Catalunya, nou estat d'Europa* »

La degradació s'havia accentuat des de la presa de poder del PP de Mariano Rajoy el 2011, especialment amb atacs contra el català i el sistema d'ensenyament i la política d'austeritat que feia encara més insuportable la insuficiència del finançament autonòmic. És el rebuig pel primer ministre Rajoy de la proposició de pacte fiscal del Parlament de Catalunya presentada pel president Mas que serà el detonant. Aquesta proposició, establerta sobre el model basc en pràctica des de feia trenta anys, establia una corresponsabilitat fiscal i un pas progressiu del dèficit fiscal de 8 a 4 % del PIB.

A Sarrià, una de les marxes organitzades per la federació ANC (Assemblea Nacional de Catalunya): « Un país en marxa cap a la Independència », estiu 2012.

La Diada Nacional de l'11 de setembre del 2012 va ser marcada per una

manifestació enorme, tranquil·la i sense incidents, convocada per l'ANC, l'Assemblea Nacional de Catalunya. Es tracta d'una estructura federativa que reuneix entitats associatives o ciutadanes i personalitats d'un ampli espectre polític. Des de juny del 2012 havia encetat una campanya, « *Marxa cap a la Independència* », a diverses ciutats amb marxes, festes, diversos actes col·lectius, i una culminació a Barcelona l'11 de setembre sota el tema « *Catalunya, nou estat d'Europa* ».

La manifestació de l'11 de setembre del 2012 a Barcelona : « Catalunya, nou estat d'Europa » (diarigran.cat, Jordi Borrás).

Les estimacions de la Guàrdia Urbana i del Departament d'Interior de la Generalitat per la manifestació de l'11 de setembre del 2012 són d'un milió i mig de participants (estimació reproduïda pels diaris *El País*, a Madrid, i

Libération, a París); n'hi havia dos milions segons els organitzadors, i 600.000 segons la Delegació del Govern central. Rebuda pel Parlament i el president de la Generalitat, una delegació demanarà la convocatòria d'eleccions i un referèndum per al 2014.

L'impacte de la manifestació fut considérable, en Catalogne même, où elle renforça la volonté de changement, et en Espagne où elle préoccupa beaucoup sans que l'on ne prenne réellement conscience de ses causes ; elle y provoqua des réactions négatives dans la ligne des positions antérieures déjà évoquées. Mais elle eut surtout un très gros impact dans la presse européenne et au-delà. Elle fut couverte par de très nombreux journalistes et médias audiovisuels, et suivie de près par bien des gouvernements. Outre la quantité de participants, qui en fait la manifestation la plus multitudinaire des dernières décennies en Europe, les médias insistèrent sur son caractère pacifique et festif, sur la grande variété des manifestants (âges, classes sociales, langue catalane ou langue castillane, opinions politiques) et, bien sûr, sur le slogan lui-même qui réclamait sans ambages un nouvel État.

Cap a l'autodeterminació i la constitució d'un Estat

El rebuig pel primer ministre espanyol de la negociació d'un pacte fiscal bilateral amb la Generalitat de Catalunya porta les relacions polítiques amb el Govern de l'Estat a un carrer sense sortida. Paral·lelament, com per moltes autonomies, el Govern de Catalunya mancava de liquiditats i, malgrat la seva dura política d'austeritat, va ser a dos dits de no poder pagar el juliol els salaris dels funcionaris i les despeses de salut, tot i que l'Estat li degui sumes importants en fons endarrerits a transferir. És dins aquest context molt tens que la manifestació de l'11 de setembre del 2012 es va desenvolupar, reunint entre el 20 % i el quart de tota la població de Catalunya.

Les seves conseqüències polítiques no es van fer esperar. Diversos partits desitjaven un referèndum. Els diputats de la coalició de Govern, CiU, no tenien

un mandat per això, sinó per al pacte fiscal que havia avortat. Però llurs militants havien participat massivament a la manifestació. El president Artur Mas en traurà les conseqüències: tot i que quedava dos anys de legislatura, el Parlament fou dissolt el 1er d'octubre i les eleccions convocades per al 25 de novembre.

Els programes de CiU, coalició de dos partits de centre dreta, d'ERC i d'IC-Verds, dos partits d'esquerra, i dels petits partits independentistes inclouen el referèndum d'autodeterminació. El partit socialista va fer campanya sobre una proposta de federació però incorporà el referèndum amb reserva de la seva autorització per l'Estat espanyol. Sols el PP i C's s'hi oposaven. Aquest tema dominà la campanya, amb tot el que li era relacionat, més que no pas la crisi econòmica i les seves conseqüències socials.

Després de la gran manifestació de l'11 de setembre del 2012, aquestes eleccions autonòmiques van ser les primeres que la premsa internacional va seguir de prop. Els resultats són analitzats dins el capítol següent. Foren molt clars: els partidaris de la consulta d'autodeterminació van aconseguir una àmplia majoria dels vots i dels elegits. El Parlament de Catalunya tenia doncs el mandat d'organitzar un referèndum sobre l'autodeterminació de Catalunya, o una consulta amb qualsevol marc jurídic si el govern de l'Estat s'hi negava.

Aquest debat, així com el refús constant de diàleg de part del primer ministre Mariano Rajoy, dominaren l'actualitat durant tot l'any 2013. El malestar s'eixamplava a Catalunya ja que, paral·lelament, un referèndum semblant era preparat pel setembre del 2014 a Escòcia, amb l'acord del govern britànic.

La Via Catalana de l'11 de setembre del 2013

La Via Catalana fou organitzada per l'ANC, l'Assemblea Nacional de Catalunya, una federació d'associacions i de membres a títol personal, que havia organitzat la manifestació de l'11 de setembre del 2012. Com per la via que havia precedit la independència de les tres repúbliques bàltiques reunint llurs tres capitals, es tractava de fer una cadena humana de cap a cap de Catalunya el dia

de la festa nacional.

La Via Catalana, l'11 de setembre del 2013, a la Jonquera, prop de la frontera francesa, el participants es dirigeixen vers el tram que els hi correspon, unes hores abans de la constitució de la cadena humana (foto JBK).

La Via Catalana al Gironès, l'11 de setembre del 2013 (foto. Cèlia Atset, Ara.cat)

Comptant una persona per metre, calia mobilitzar 400.000 participants i repartir-los sobre els quatre cents quilòmetres del trajecte nord-sud, del Pertús a Alcanar, especialment a fora de les aglomeracions. Tot això demanava una forta organització, assegurada per més de 10.000 voluntaris, i una gran disciplina dels participants, que havien de decidir quin tram triaven, fer-ho

saber i anar-hi pels seus propis mitjans. Amb l'acord dels participants, la Via Catalana fou fotografiada i filmada de punta a punta i les imatges penjades sobre Internet.

El resultat fou un èxit que superà totes les previsions ja que la Via Catalana reuní un milió i mig de persones dins una atmòsfera festiva, sense servei d'ordre i sense desbordaments. Centenars de mitjans de comunicació de tot el món ho repercutiren i posaren endavant l'eslògan més sovint repetit i escrit, « *Independència* ».

La Via Catalana de l'11 de setembre del 2013, vista pel *Wall Street Journal*: la portada de l'edició paper de l'endemà, 12 de setembre.

La declaració de sobirania

De la mateixa manera que la gran manifestació del 2012 havia portat a unes eleccions, la Via Catalana ensenyava la permanència de l'alt grau de mobilització de la societat a favor d'una consulta. Exercint finalment el mandat

que havien rebut de llurs electors, els quatre partits que hi eren favorables decidiren el 12 de desembre del 2013 la convocatòria d'un referèndum pel 9 de novembre del 2014 així com la qüestió que s'hi posaria⁵.

El 23 de gener del 2014 el Parlament de Catalunya aprovà una resolució : « Declaració de sobirania i de dret a decidir del poble de Catalunya », amb 64% dels diputats a favor. Fou rebutjada pel govern espanyol i pel Tribunal constitucional. El 8 d'abril el Parlament espanyol rebutjà la demanda de referèndum presentada per una delegació de diputats del Parlament de Catalunya. El pols era iniciat. Més endavant evocarem, dins la qüestió 6 del pròxim capítol, les condicions i els aspectes jurídics i polítics d'una declaració d'independència. Les eleccions europees del 25 de maig del 2014 van donar de nou la majoria dels vots als partits favorables a l'autodeterminació, amb un percentatge més alt.

⁵ La qüestió és subdividida en dues qüestions successives : primer « Vol que Catalunya esdevingui un Estat ? », després « En cas de resposta afirmativa, vol que aquest Estat sigui independent ? ». Deixa doncs lloc alhora a una declaració d'independència i a una eventual federació amb Espanya.

Capítol 5.- Dotze qüestions sobre l'autodeterminació de Catalunya

- 1- Les eleccions autonòmiques del 25 de novembre del 2012**
- 2- El pes econòmic de Catalunya**
- 3- El dèficit fiscal de Catalunya**
- 4- Les pensions, la salut i les polítiques socials**
- 5- Què és una autonomia ? un Estat federal?**
- 6- Què cal per esdevenir un Estat sobirà ?**
- 7- Catalunya podria assumir el seu paper d'Estat ?**
- 8- El deute públic de Catalunya i d'Espanya**
- 9- Catalunya i la Unió Europea**
- 10- La solvència financera de Catalunya dins la U.E.**
- 11- La situació vista des dels altres Països Catalans**
- 12- La situació vista des de França**

Des de la manifestació de l'11 de setembre del 2012, durant la campanya electoral de les eleccions autonòmiques del 25 de novembre del 2012, i sobretot des de la majoria de diputats al Parlament que han rebut mandat d'una majoria d'electors per a organitzar un referèndum d'autodeterminació dins els pròxims anys, tota una sèrie de qüestions es debaten a Catalunya, a Espanya i a fora, especialment a França, sobre el procés de creació d'un nou Estat, sobre les seves capacitats econòmiques i humanes o sobre la seva situació a Europa. Examinem les qüestions més recurrents, aportant per a cadascuna d'elles dades o elements de reflexió.

Primera qüestió: Quines són les lliçons de les eleccions autonòmiques del 25 de novembre del 2012 ?

La participació fou molt important, amb 69,6 % dels electors. És l'índex més alt a Catalunya des de la restauració de la democràcia fa 35 anys. Aquesta participació excepcional fa els resultats inqüestionables.

Primer ensenyament, que la premsa internacional va posar al davant en general: els partidaris de la consulta d'autodeterminació van triomfar. Totalitzen 87 diputats, o sigui prop dels dos terços dels 135 diputats que té l'assemblea. La suma dels vots a favor dels partits favorables a la consulta va ser de 2,139 milions d'electors, o sigui 58,5 % dels sufragis ; la dels partits que havien inclòs la creació d'un Estat dins llur programa era de 1,780 milions d'electors, o sigui el 48,7 %. El Parlament de Catalunya és doncs d'ara endavant al centre del debat i pot prendre iniciatives quan ho desitgi ; és dipositari d'un

mandat clar i amplament majoritari. Aquest element tindrà molt de pes en les relacions exteriors i la visió dels altres països europeus.

ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA									
(nombre de diputats, vots en milers, percentatges dels sufragis expressats)									
	2006			2010			2012		
CiU	48 diputats	936m	31,5%	62 diputats	1.203m	38,4%	50 diputats	1.112m	30,7%
ERC	21 diputats	416m	14,0%	10 diputats	219m	7,0%	21 diputats	496m	13,7%
PSC	37 diputats	796m	26,8%	28 diputats	575m	18,4%	20 diputats	523m	14,4%
PPC	14 diputats	316m	10,7%	18 diputats	387m	12,4%	19 diputats	471m	13,0%
IC-Verds	12 diputats	282m	9,5%	10 diputats	231m	7,4%	13 diputats	359m	9,9%
C's	3 diputats	90m	3,0%	3 diputats	106m	3,4%	9 diputats	275m	7,6%
CUP	-	-	-	-	-	-	3 diputats	126m	3,5%
SI	-	-	-	4 diputats	103m	3,3%	0	46m	1,3%
Nombre d'electors	2.959m			3.137m			3.657m		
Participació	56,8%			60,0%			69,6%		
Els partits polítics parlamentaris, de l'esquerra a la dreta :									
CUP : Candidatures d'Unitat Popular, coalició recent amb base municipal, independentista i llibertària									
IC-Verds : Iniciativa per Catalunya-Verds, coalició estable de l'ex-PSUC (comunistes de Catalunya), de diverses esquerres i dels verds									
SI : Solidaritat per la Independència, partit independentista recent amb membres fundadors procedents de CiU i d'ERC									
ERC : Esquerra Republicana de Catalunya, partit independentista d'esquerra; és el partit dels presidents Macià, Companys i Tarradellas.									
PSC-PSOE : Partit dels Socialistes de Catalunya, afiliat al partit socialista espanyol i formant amb ell un sol grup parlamentari a les Cortes de Madrid ; és el partit dels presidents Maragall i Montilla									
CiU : Convergència i Unió, coalició estable de dos partits catalanistes : CDC, Convergència Democràtica de Catalunya, del centre i de la dreta moderada, i UDC, Unió Democràtica de Catalunya, de la família dels demòcrates-cristians ; CDC és el partit dels presidents Pujol i Mas									
PPC : partit Popular de Catalunya, la sola presència a Catalunya d'un partit espanyol : és la branca regional del Partit Popular espanyol									
C's : Ciutadans, partit recent a la dreta del PP, molt oposat al catalanisme i a l'independentisme									

La pluralitat política de Catalunya és afirmada i reforçada: vuit partits tenen una representació parlamentària, quatre a l'esquerra i quatre a la dreta. Malgrat els retrocessos o les avançades dels uns i dels altres, no hi ha grans trasbalsos dins el panorama polític. Com que cap partit no té majoria absoluta, l'autodeterminació no serà l'acció d'un partit o d'un home sol sinó d'una voluntat política que va de la dreta a l'esquerra. És ben certament un altre

argument fort de cara a l'exterior, car demostra un gran consens nacional sobre aquest punt i no pas la voluntat d'un sol partit.

Els dos anys de política de rigor del primer Govern Mas han influït sobre els resultats de CiU sense que hi hagi una sanció real. És clar que ha perdut dotze diputats, però el seu electorat li ha guardat fidelitat en conjunt, passant només de 1,209 a 1,112 milions de vots. Per altra banda queda l'únic partit a poder formar un govern, amb més del doble de diputats que el partit que el segueix immediatament. Però l'obliga a governar en coalició o amb suports parlamentaris. La premsa espanyola i el govern de l'Estat van presentar el retrocés de CiU com una gran desfeta. És evidentment erroni i una manipulació de l'opinió, especialment perquè desvia l'atenció del punt principal, evocat més amunt. És també evident que es tracta per a ells d'intentar abatre l'únic líder que podria portar la consulta a terme. Per cert, durant la campanya electoral, ja havia patit des de la premsa madrilenya atacs personals que es van revelar sense fonaments però que han pogut alterar els resultats.

El retrocés del partit dels Socialistes de Catalunya no els permet més de ser una alternativa de govern. L'ur proposta d'instaurar una Espanya federal no va convèncer i va topar contra l'oposició dels dos grans partits espanyols que governen alternativament l'Estat. Encara que la proposta sigui una hipòtesi d'escola plausible i que sigui objectivament adaptada a la situació d'Espanya, no és possible dins l'immediat ni per molt temps... llevat que una declaració d'independència unilateral de Catalunya no torni a posar un dia aquesta estructura sobre la taula en tant que via mitjana, amb o sense l'intercessió de la Unió Europea.

Segona qüestió: Catalunya té prou pes econòmic per a ser viable ?

La resposta és clara: certament sí, sense dubte possible, recolzant-se sobre dos arguments de sentit comú basats sobre evidències.

D'una part l'economia i la capacitat a produir de Catalunya és superior a la de la major part dels Estats de la Unió Europea: es pot pensar que Catalunya no pugui assumir el que aquests Estats asseguren en benefici de llurs ciutadans ? Es pot anar fins a l'exemple extrem d'Andorra, un micro-Estat que, amb una població 88 vegades inferior a la de Catalunya i un PIB total dins les mateixes proporcions viu sense problemes en Estat independent i membre de l'ONU des del 1993, assegura sense ajuda exterior la seva representació internacional, els serveis de la salut als seus habitants, les pensions i un nivell de vida comparable o superior al dels seus potents veïns.

D'altra banda hi ha el propi pes econòmic i humà de Catalunya. És la primera regió econòmica d'Espanya, abans de Madrid, Andalusia, el País Valencià i el País Basc, que segueixen dins aquest ordre. Catalunya crea el 19 % del PIB de l'Estat i representa el 23 % del mercat financer, el 25 % de la indústria i del turisme. Si fos a França, seria la segona o la tercera regió econòmica, i és una de les quinze primeres d'Europa. El PIB de Catalunya és comparable al d'Àustria, de Dinamarca o de Noruega, superior al de Portugal o d'Irlanda.

ON SE SITUARIA CATALUNYA DINS LA UNIÓ EUROPEA ?

EL PIB NOMINAL DELS ESTATS DE LA UNIÓ EUROPEA

Estats	P.I.B. (2009)	Estats	P.I.B. (2009)	Estats	P.I.B. (2009)
1- Alemanya	3,353 MM.\$	11- Grècia	330 MM.\$	22- Bulgària	47 MM.\$
2- França	2,676 MM.\$	12- Dinamarca	309 MM.\$	23- Lituània	37 MM.\$
3- Regne Unit	2,184 MM.\$	13- Finlàndia	238 MM.\$	24- Letònia	26 MM.\$
4- Itàlia	2,118 MM.\$	14- Portugal	228 MM.\$	25- Xipre	23 MM.\$
5- Espanya	1,464 MM.\$	15- Irlanda	228 MM.\$	26- Estònia	10 MM.\$
6- Països-Baixos	795 MM.\$	16- Txèquia	194 MM.\$	27- Malta	8 MM.\$
7- Bèlgica	470 MM.\$	17- Romania	161 MM.\$	➔ Andorra	3,2 MM.\$
8- Polònia	430 MM.\$	18- Hongria	129 MM.\$		
9- Suècia	405 MM.\$	19- Eslovàquia	88 MM.\$		
10- Àustria	381 MM.\$	20- Luxemburg	52 MM.\$		
➔ Catalunya	330 MM.\$	21- Eslovènia	49 MM.\$		

Font : http://fr.wikipedia.org/wiki/Liste_des_pays_par_PIB_nominal, citant la llista establerta pel Fons Monetari Internacional

Quin seria avui dia el lloc de Catalunya dins la Unió Europea si n'era membre? El seu PIB nominal la situaria a l'onzè lloc dels 28 membres (estadístiques del 2009). Si es pren el criteri del PIB per habitant en valor PPA (paritat de poder adquisitiu, 2011) Catalunya seria molt per sobre de la mitjana europea, al sisè lloc, després del Luxemburg, dels Països Baixos, d'Àustria, de Suècia i de Dinamarca. Si es tria el PIB per habitant en valor SPA (estàndard de poder adquisitiu, 2011) Catalunya seria al setè lloc, després del Luxemburg, dels Països Baixos, d'Irlanda, de Suècia i de Dinamarca, abans d'Alemanya, Bèlgica, el Regne Unit i França. A notar que llevat del cas particular del Luxemburg, els millors resultats són obtinguts pels Estats de tamany mitjà, comparables a Catalunya.

ON SE SITUARIA CATALUNYA DINS LA UNIÓ EUROPEA ?

EL PIB PER HABITANT EL 2011 EN VALOR PPA

(paritat de poder adquisitiu)

1- Luxemburg	84.700 \$	6- Irlanda	39.500 \$	→ Moyenne de l'Union Européenne	31.200 \$
2- Països Baixos	42.300 \$	7- Finlàndia	38.300 \$		
3- Àustria	41.700 \$	8- Alemanya	37.900 \$	12- Espanya	30.600 \$
4- Suècia	40.600 \$	9- Bèlgica	37.600 \$	13- Itàlia	30.100 \$
5- Dinamarca	40.200 \$	10- Regne Unit	35.900 \$	14- Xipre	29.100 \$
→ Catalunya	40.000 \$	11- França	35.000 \$	14- Eslovènia	29.100 \$

Font : http://www.statistiques-mondiales.com/ue_pib.htm/

ON SE SITUARIA CATALUNYA DINS LA UNIÓ EUROPEA ?

EL PIB PER HABITANT EL 2011 EN SPA

(estàndard de poder adquisitiu)

1- Luxemburg	274	→ Catalunya	125	12- Itàlia	101
2- P. Baixos	131	7- Alemanya	120	→ Mitjana de la Unió Europea	100
3- Àustria	129	8- Bèlgica	118		
4- Irlanda	127	9- Finlàndia	116	13- Espanya	99
5- Suècia	126	10- Regne Unit	108	14- Xipre	92
6- Dinamarca	125	11- França	107	15- Eslovènia	84

Fonts : <http://www.insee.fr/> et <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

Per acabar, no cal mai perdre de vista l'atòt que representa Barcelona, una de les grans metròpolis europees, dotada d'un fort poder d'atracció i d'una gran capacitat d'iniciativa i de gestió dels grans esdeveniments, com ho ha demostrat l'èxit dels Jocs Olímpics del 1992. La ciutat és un dels motors del sud d'Europa.

ON SE SITUARIA CATALUNYA DINS LA UNIÓ EUROPEA?

CIUTATS METROPOLITANES - Principals aglomeracions de la U.E. el 2011

1- París	12,1 milions d'habitants	5- Barcelona	5,3 milions d'habitants
2- Londres	12,0 milions d'habitants	6- Liverpool-Manchester	5,3 milions d'hab.
3- Milà	7,5 milions d'habitants	8- Munic	5,4 milions d'habitants
4- Madrid	6,3 milions d'habitants	9- Stuttgart	5,2 milions d'habitants
7- Berlin	6,0 milions d'habitants	10- Varsòvia	5,2 milions d'habitants

Tradicionalment l'economia de Catalunya depenia més del mercat espanyol que no pas de les exportacions vers l'estranger. Com hem dit, ha patit en el decurs dels quinze últims anys diversos boicots de productes catalans per motius fútils que, en el fons, eren pretextos per a manifestar un anticalanisme latent en una franja notable de la població espanyola, en gran part herència dels quaranta anys de franquisme i que la democràcia no va esborrar. Un nou boicot ha estat iniciat el 2012.

La lliçó va ser apresada i, tant per aquesta raó com sobretot per l'evolució de les orientacions comercials catalanes i per la menor capacitat de compra del mercat espanyol en temps de crisi, les empreses catalanes han fet un molt gros esforç en l'exportació des de fa uns deu anys, recolzades per la Generalitat. Durant el primer semestre del 2012 s'ha produït un capgirament: les exportacions a fora de l'Estat espanyol representen 54 % del total (amb un balanç comercial positiu) per 46 % cap a la resta de l'Estat. Es pot pensar que aquesta evolució continuarà.

Aquests que, a Espanya i a Catalunya, afirmen que Catalunya seria

inviàble sense Espanya s'equivoquen. Hi ha fortes probabilitats que una Catalunya independent sigui viable, com ho són els Estats europeus comparables. Tot porta a creure que continuarà a ser activa i pròspera, tant si es queda dins Espanya o si és independent.

És l'invers que és cert, i és per això que hi ha tanta crispació. Sense Catalunya l'Estat espanyol perdria la seva principal font de finançament de la redistribució interregional. Perdria molt pes econòmic i humà i, a Europa, perdria pes i influència política.

A més a més tindria moltes més dificultats a finançar les seves infraestructures i el desenvolupament de les seves regions més endarrerides, les institucions locals i regionals de les quals s'han acostumat a un nivell elevat de recursos que no han creat del tot. En efecte, van ser alimentades per les ajudes europees, avui en gran part esgotades, i per les punxions sobre les regions més dinàmiques d'Espanya, essencialment Catalunya. Per cert, la solvència d'Espanya seria encara més posada en dubte sobre els mercats financers i tindria dificultats més grans per a fer front al seu deute sobirà, si no és al preu de grans sacrificis i d'una recessió.

Tercera qüestió: És real el dèficit fiscal de Catalunya ? És excessiu ?

Objectivament, el dèficit fiscal de Catalunya en relació amb l'Estat és realment excessiu i no té cap altre equivalent a Europa. Des de fa dos decennis, cada vegada que vol negociar la seva disminució, la Generalitat és titllada de manca de solidaritat. És evidentment inexacte, car l'aportació de Catalunya assegura any sí, any no, la meitat de la redistribució cap a les altres Comunitats autònomes, quan només representa el 16 % de la població i el 20 % del PIB de l'Estat.

Com són realment les coses ? Aquest dèficit fiscal ha estat de 16.409 mil milions d'euros el 2009 (o sigui de 2.251 euros per habitant de Catalunya),

segons els balanços fiscals 2006-2009 presentats pel Departament d'Economia de la Generalitat el 2012. Aquest dèficit era de 7,6 % del PIB de Catalunya pel període 1986-2001. Ha passat a 8,6 % del PIB durant el període 2002-2009. Aquests elements són trets de documents públics, els comptes de la liquidació dels pressuposts de l'Estat⁶.

Aquest dèficit és, doncs, ben real i abusiu. Per a tenir una idea del que representa citarem tres elements de comparació. Primer: en un sol any és l'equivalent del cost total de la línia del TVG de Barcelona a la Jonquera, que tants anys ha costat a construir-se. Segon: per a poder establir un paral·lel amb altres situacions de desequilibris territorials, citem el cas d'Alemanya. La solidaritat interterritorial hi és institucionalitzada i regulada: té un sostre de 3 % del PIB d'un land. Amb els 8,6 % actualment punxonats sobre Catalunya, Espanya és tres vegades més enllà d'aquest límit. Tercer: observem que, dins la Unió Europea, on la diferència entre les Estats els més rics i els més pobres és molt més gran que entre les regions espanyoles, les puncions sobre les Estats que són els contribuïdors no supera mai l'1 % del seu PIB.

Quarta qüestió: Catalunya podria pagar les pensions, la salut i les polítiques socials ?

Aquesta qüestió ha estat l'eix principal de la campanya electoral del *Partido Popular* al novembre del 2012 i el sol argument de l'espot radiofònic que era programat quotidianament en els espais legals de propaganda electoral. Evidentment això ha fet entrar dubtes dins la població, encara que els resultats electorals demostrin que no ha canviat el sentit del vot.

Catalunya podria pagar les pensions, la salut i les polítiques socials ? Evidentment que sí, per dues raons.

⁶ Segons Elisenda Paluzie, degana de la Facultat d'Economia de la Universitat de Barcelona, citant la Conselleria d'Economia, *El Punt Avui*, 02/12/2012: "L'eina de l'espoli".

Primer, perquè la considerable punció fiscal que acabem d'evocar (l'espoli segons els partits majoritaris a Catalunya), efectuada fins avui per l'Estat espanyol, podria utilitzar-se dins una Catalunya independent per a l'impuls econòmic, les infraestructures o les polítiques socials. Evidentment, segons les orientacions del nou Govern català, les tries poden ser diferents, però és cert que hi hauria més marge de maniobra i més recursos per a aquestes polítiques.

La segona raó resideix dins la seva economia, forta i capaç d'assumir aquestes prestacions. En realitat la Generalitat ja ho podria fer ampleument. Si les prestacions socials i la salut tenen actualment problemes de finançament a Catalunya, si és una situació ben real per les seves manifestacions, és en realitat totalment artificial dins el seu origen i injusta dins el seu mecanisme. Si hi ha aquestes dificultats, no és perquè Catalunya no pot pagar aquestes prestacions als seus ciutadans, ans el contrari. En efecte, hi ha un segon « espoli », sempre en nom de la solidaritat entre territoris, encara més exagerat que l'espoli fiscal, és el de la punció dels excedents de les cotitzacions de la seguretat social per l'Estat a benefici de les altres regions, de les quals moltes acaben per tenir prestacions a les persones molt més elevades que a Catalunya.

Aquesta punció és de 25 mil milions d'euros⁷ en sostraccions no retornades, o sigui l'equivalent de 3.000 euros per habitant de Catalunya o del 13 % del PIB. Aquesta quantitat, aquest dèficit és la diferència entre el conjunt de les cotitzacions de Catalunya i els finançaments de la seguretat social i de la salut que rep de l'Estat. Cal saber que aquesta matèria - i per tant el cobrament de les cotitzacions corresponents - s'ha quedat competència de l'Estat, que va cedir a l'autonomia catalana només l'execució dels serveis (la salut pública, la gestió dels hospitals...) amb una dotació que la Generalitat es veu atribuir i que no pot fixar. Es pot comparar aquesta suma, o la del dèficit fiscal, amb els cinc mil milions d'euros (sobre la dotació de l'Estat i dels quals el pagament a l'autonomia catalana estava endarrerit) que necessitava la Generalitat durant l'estiu del 2012 per a les seves despeses corrents i per les despeses de la salut i dels medicaments. Es pot mesurar amb aquesta unitat de mida el

⁷ 24.774 mil milions d'euros (*El Temps*, 26/10/2012, dossier Europa decidirà)

descontentament creixent d'una gran part de la població i la pujada en nombre dels partidaris de l'autodeterminació.

En total l'Estat espanyol punxiona sobre Catalunya una suma neta superior a 40 mil milions d'euros per any, o sigui prop de 21 % del seu PIB. És l'equivalent del PIB total de Bulgària o de Lituània. Aquesta quantitat és superior al pressupost total de la Generalitat⁸. Sobretot, cal comparar-la al deute públic de l'autonomia catalana, que va ser taxat d'excessiu pel Govern de l'Estat i pels mitjans de comunicació, però que és en realitat relativament modest: és quantificat a 34 mil milions d'euros pel Banc d'Espanya, o sigui menys que les punxions sense retorn de l'Estat en un sol any.

Cinquena qüestió: Què és una autonomia ? Què és un Estat federal ?

Són dues situacions que molta gent confon, sense veure'n clarament les diferències. Com que el tema del federalisme ha entrat dins la campanya electoral catalana del novembre del 2012, proposat sense èxit pels socialistes del PSC, i que es va veure que les interpretacions eren variades, potser val la pena precisar els caràcters bàsics de cadascun dels dos sistemes. Encara que al final acabin l'un i l'altre per una repartició de les competències entre, d'una part, un Govern central o federal i, d'altra part, unes regions autònomes o uns Estats federats, tenen diferències molt grans sobre punts fonamentals: on és la font del dret ? Qui posseeix la sobirania ? Qui decideix en última instància ?

Aquestes precisions seran molt útils a França car el vocabulari i els conceptes hi són pervertits dins el llenguatge corrent, dins els mitjans de comunicació i dins el món polític mateix. Per a la majoria de gent un autonomista és una persona que vol trencar l'Estat, fins i tot es pensa que és un

⁸ Dins el pressupost 2011 de la Generalitat, el total de les despeses sumava 33.929 mil milions d'euros (<http://www.gencat.cat/economia/pressupost2011>)

separatista que vol una independència. La paraula té doncs un sentit que és a l'oposat de la noció i de la pràctica de l'autonomia, com ho veurem seguidament. Un federalista serà jutjat menys perillós, com volent anar una mica més lluny que un modest regionalisme o una descentralització de l'Estat, quan la seva proposta té per objectiu de treure la sobirania del conjunt de l'Estat per donar-la a cada una de les seves parts: en realitat el seu projecte desmantellaria l'Estat. S'entén perquè a Espanya el *Partido Popular* l'hagi rebutjat i perquè el PSOE (el partit socialista espanyol) s'hagi desmarcat de la proposició dels socialistes catalans. Dit d'una altra manera el federalisme no té perspectives actualment a Espanya, era doncs una tàctica dilatòria o una diversió.

Dins un sistema federal la sobirania resideix dins cadascun dels Estats que es federen. Al principi del procés, només ells posseeixen el conjunt de les competències i en traspassen una part al govern federal. La constitució garanteix aquesta repartició. Hi ha sempre una clàusula residual que precisa que quan hi ha una matèria nova o no prevista per les normes constitucionals, recau en qui té dipositada la sobirania, és a dir als Estats federats. Dins un sistema de bicameralisme una de les cambres representa els Estats federats, amb un pes equivalent per tots, l'altra els ciutadans amb una proporcionalitat. Per qualsevol modificació de la constitució, especialment quan es tracta d'atribuir més competències al Govern federal, no hi ha pas un vot únic pel conjunt de la federació, sinó un vot per Estat i es necessita l'aprovació unànime de tots els Estats.

Aquests mecanismes apareixen clarament dins el funcionament institucional dels Estats Units o d'Alemanya, dos Estats federals. Per un francès pot ser sorprenent veure com s'opera la designació dels delegats per Estat que elegiran després el president dels Estats Units d'Amèrica. El candidat que arriba primer, fins i tot de pocs vots, obté la totalitat dels grans electors dins cada Estat. Són aquests delegats, és a dir els Estats, els qui elegiran el president de la federació.

Dins un altre context i amb Estats sobirans, és el que es produeix dins els Consells de caps d'Estat i de Govern a la Unió Europea: sembla lògic que el president francès, elegit per 52 % dels vots contra 48 % pel seu adversari, hi voti

segons la seva pròpia línia car és la guanyadora, i no pas repartint el seu vot a Europa a 52-48 % segons les opcions.

Quan, dins els Consells dels ministres de la UE es tracta de matèries que pertanyen als *Länder* (els Estats federats), per exemple l'agricultura, el ministre federal alemany és acompanyat pel ministre d'agricultura de cada un dels *Länder*, per rotació, per defensar la posició que va ser concertada per endavant en reunió dels ministres dels diversos components de la federació. Els mecanismes de funcionament del sistema federal van també aparèixer al desembre del 2004 quan el canceller federal alemany Gerhard Schröder no va poder fer aprovar la seva reforma del funcionament de les institucions i especialment de les competències fiscals, que implicava una cessió dels *Länder* vers el Govern federal, perquè dos *länder* s'hi van oposar.

Dins un sistema autonòmic, com a Espanya, l'Estat queda unitari, la sobirania és del conjunt i no pas de cada una de les comunitats autònomes. La clàusula residual és molt clara i ensenya on és la sobirania: les matèries que no són precisament atribuïdes a les autonomies per llur Estatut pertanyen a l'Estat, que siguin previstes o no dins la constitució. L'Estat, les assemblees estatals i el govern central queden doncs amos del joc i decideixen sobre les competències que seran transferides.

Durant l'itinerari de la reforma de l'estatut de Catalunya, que ja hem evocat, els mecanismes van ser clars: la regió proposa i demana, la comissió legislativa al nivell de l'Estat pren o deixa el que li convé, i l'estatut és finalment aprovat pel conjunt dels diputats espanyols. El referèndum final a Catalunya no és pas per aprovar el text sinó per saber si els ciutadans accepten el text modificat o no. En cas de refús es tornaria a l'estatut anterior.

Sisena qüestió: Què cal per per a esdevenir un Estat sobirà i per a proclamar una independència ?

Dins l'ordre jurídic internacional, què cal perquè un territori i els seus

ciutadans es facin independents de l'Estat al qual pertanyien abans ? Aquest procés s'ha produït sovint dins el món i, recentment, una desena de vegades a Europa. La major part d'aquests nous Estats són avui dia membres de la Unió Europea, o es beneficien d'un acord econòmic amb ella i tenen una demanda d'adhesió en curs. Hi ha un procés pel reconeixement d'un Estat independent ? Dues condicions són necessàries, l'una interna i l'altra externa. Cap de les dues no fa referència a la constitució de l'Estat anterior ni, dins el marc precedent, a la legalitat o no de la consulta de la població interessada.

Primer cal que hi hagi un vot clar d'una majoria dels ciutadans de la regió concernida a favor de la creació d'un nou Estat. Un primer pas s'ha fet el 23 de gener del 2013 amb l'aprobació pel Parlament de Catalunya d'una declaració de sobirania del poble de Catalunya, que esdevé subjecte de dret. Es va aprovar amb 85 vots a favor, 41 en contra i dues abstencions, o sigui per una majoria de dos terços dels diputats. La voluntat dels ciutadans es pot expressar de dues maneres.

O bé hi ha una consulta dels ciutadans mitjançant un referèndum lliure - o qualsevol altra consulta que tingui un caràcter comparable si un referèndum està prohibit- on el desenvolupament és objectivament controlat (sovint amb l'ajuda d'observadors internacionals). Si hi ha una majoria de vots positius, la consulta constitueix la base democràtica de la declaració d'independència. És dins aquesta via que Catalunya es va endinsar amb la declaració de sobirania del seu Parlament el 23 de gener del 2014, amb un referèndum d'autodeterminació previst pel 9 de novembre del 2014.

O bé hi ha una elecció lliure i democràtica, on les posicions pro o contra poden expressar-se i presentar-se, el resultat de la qual aporta una majoria de diputats de llistes o partits que tenien un programa que comportava explícitament la segregació. L'assemblea d'aquests diputats, en exercici de llur mandat, proclama aleshores la independència del país. Si la consultació no pot tenir lloc, és la possibilitat que va sempre deixar entrobada el president Artur Mas, a través una dissolució del Parlament i eleccions anticipades, que els mitjans de comunicació van batejar « eleccions plebiscitàries ».

Encara que molta gent pensi que aquí s'acaba el procés, aquest vot és només la primera condició, necessària però no suficient.

La segona condició és el reconeixement del nou Estat autoproclamat pels altres Estats sobirans, o com a mínim per un cert nombre d'ells. Sobre aquest punt la Unió Europea no ha tingut mai una posició comuna. En el passat recent s'ha vist per l'Europa de l'Est i en els Balcans. Per exemple pel Kosovo, Bòsnia, Montenegro, Macedònia, les posicions van ser divergents. Pel Kosovo França desitjava el reconeixement ràpid del nou Estat, i va fer pressió en aquest sentit sobre els seus aliats, fins i tot modestos, com Mònaco o Andorra, mentre que Espanya hi estava oposada, i també ha fet pressió en el seu sentit sobre Andorra, però sense èxit. Fins i tot quan diversos Estats europeus acaben per reconèixer un nou Estat, es pot produir a moments diferents, de vegades amb anys de diferència; fou el cas d'Eslovènia i de Croàcia, que Alemanya reconegué immediatament, mentre França trigà més.

Es pot remarcar que en cap cas no és necessari de seguir les normes internes de l'Estat del qual una regió es vol segregar i que ho refusaria, car un procés d'independència és sempre una revolució, en sentit propi, és a dir un canvi complet, una ruptura. No és gens habitual que la constitució d'un Estat prevegi dins el seu articulat la segregació o la independència d'una de les seves parts, o els mecanismes que ho permetrien. És sempre un esdeveniment que no és ni previst ni permès per principi - i els seus opositors sempre podran dir que és il·legal. Només pot ser doncs un acte inèdit i fora del marc constitucional del territori concernit.

Contrastant amb això, es va desenvolupar un debat bastant surrealista a Espanya i a Catalunya, suscitat pel *Partido Popular*, el PSOE i el PSC, segons el qual s'argumenta que, la constitució no permetent cap referèndum ni consulta organitzats per les autonomies, qualsevol vot relacionat a una autodeterminació seria il·legal i sense valor. Hem vist que l'expressió dels ciutadans i la seva validesa internacional no van lligats al respecte d'una legalitat constitucional, espanyola dins aquest cas, sinó a les condicions del desenvolupament de la consulta, per tal que sigui cert que es tracta realment de llur voluntat democràtica.

Quan hi ha un acord o un pacte que permeti l'expressió dels ciutadans - com és el cas entre el Govern del Regne Unit i el Govern regional d'Escòcia-, no

està previst en funció d'una constitució sinó per resoldre d'una manera democràtica i pacífica una demanda d'autodeterminació. Notem de pas que són de naturalesa diferent i que han passat malgrat tot un acord pragmàtic com si fossin interlocutors de mateix rang. Es pot notar també que, encara que el Regne Unit no sigui un Estat federal, no són pas els ciutadans del conjunt de l'Estat els qui votaran, sinó només els que resideixen a Escòcia.

Aquest exemple mostra que en aquests casos el que preval no són les normes vigents, constitucionals o no, sinó un acord específic quan és possible o, en els altres casos, l'expressió dels ciutadans en qualsevol altre marc. El resultat és vàlid, sigui quin sigui el mecanisme de la consulta, si aquesta és lliure, democràtica i pacífica. Dins aquest procés a Catalunya, les declaracions del president Artur Mas s'ajusten a les normes internacionals quan afirma que la consulta sobre l'autodeterminació tindrà lloc dins el decurs de la legislatura amb l'acord del Govern espanyol si ho accepta, o sense el seu acord i seguint un altre procediment en cas contrari car, al punt on en són les coses, cal consultar el poble de Catalunya sobre el marc que desitja. D'evidència, aquests arguments van destinats tant als ciutadans, en clau interna, que als mitjans de comunicació i als Estats d'Europa i del món, en clau externa.

Setena qüestió: Catalunya sabria i podria assumir el seu paper d'Estat ?

Aquesta qüestió, que va ser realment plantejada durant la campanya electoral del 2012, és certament la més estrafolària de totes. Evidentment que Catalunya podria: altres Estats semblants a ella o més modestos ho poden fer. Perquè ella no podria ? L'exemple pròxim d'Andorra ho demostra, que no ha cedit a ningú la seva representació internacional i l'assegura dins els dominis que li semblen útils. Andorra designa ambaixadors, generalment no residents, o encarregats d'affers designats per les seves relacions amb 24 Estats i quatre organitzacions internacionals. En total quatre ambaixadors, dos encarregats

d'affers i un representant permanent a les Nacions Unides, de les quals és membre des del 1993. De novembre del 2012 a maig del 2013, Andorra ha assumit la presidència del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, en la persona de Josep Dallerès, antic ministre i Síndic de les Valls.

Per la seva presència exterior, Catalunya ja posseeix personals competents i experimentats, que siguin al servei de la Generalitat, que manté una xarxa de Cases de Catalunya en diversos països i que sempre ha tingut una Secretaria de relacions exteriors, o al servei de l'Estat espanyol, en les seves administracions, o ambaixades, o a la Unió Europea, on prop de 40 % de les places de funcionaris reservades a Espanya són ocupades per persones originàries de Catalunya. Això no significa pas que aquests personals serien traspassats d'autoritat car, posseint una doble nacionalitat, podrien restar al servei d'Espanya. Però que un cert nombre d'entre ells triïn de servir un nou Estat català i en poc temps aquest veuria la seva presència exterior assegurada amb els instruments de la seva política, especialment prop de la Unió Europea.

La remarca precedent porta a plantejar la qüestió de l'estatut personal dels habitants de Catalunya. Notem primer que França i Espanya admeten la doble nacionalitat per als seus ciutadans. És més que probable que l'Estat català fes el mateix, sigui per respecte de les persones o per a evitar problemes delicats a resoldre. Dins aquesta hipòtesi tots els ciutadans actuals de Catalunya podrien conservar la nacionalitat espanyola, com també llur lloc de treball al servei de l'Estat espanyol si són funcionaris a Madrid o a altres llocs, llevat dels que, a Catalunya mateix, fossin afectats pel pas de les administracions de l'antic Estat al nou. Una cosa semblant es va produir durant la transició democràtica, on tots els funcionaris franquistes han conservat el seu lloc, quedant al servei de l'Estat o passant al servei de la Generalitat. Els que no ho van voler van obtenir llur mutació a un altre lloc.

És l'exercici del dret de vot dins un nou Estat que portarà els ciutadans a triar. Si s'inscriuen o es mantenen a les llistes electorals catalanes, seran ciutadans catalans que conserven la nacionalitat espanyola. Si no s'hi inscriuen, seran ciutadans espanyols residents a l'estranger ; però llurs llocs de treball a Catalunya no serien pas afectats car, com a ciutadans europeus, tenen dret de

treball i de residència dins tots els Estats de la Unió Europea, Catalunya inclosa.

De la mateixa manera, és probable que la llengua castellana tindrà un estatut dins un eventual Estat català, sigui l'estatut de llengua protegida, o sigui més probablement l'estatut de llengua cooficial amb el català que quedaria, com en l'Estatut actual, la llengua pròpia de Catalunya. A més a més de la tolerància i del respecte de la diversitat, que sempre han estat un dels caràcters de la societat catalana, ja hem subratllat que, dins les grans manifestacions, de l'11 de setembre del 1977 fins a l'11 de setembre del 2012, moltes persones que recolzaven el català i l'Estatut d'autonomia fa 35 anys, o que recolzen l'autodeterminació avui dia són de llengua castellana. Malgrat pressions exteriors o provocacions, la llengua no ha estat mai un motiu de segregació dins la societat de Catalunya durant la democràcia actual. Hem vist que és l'invers que es va produir quan la llengua catalana fou proscriu durant tota la dictadura franquista.

ON SE SITUARIA CATALUNYA DINS LA UNIÓ EUROPEA ?

LES LLENGÜES OFICIALS DE LA UNIÓ EUROPEA

Nombre de locutors el 2010

1- Alemany	91,0 milions	13- Suec	9,1 milions
2- Francès	70,2 milions	→ Català a	
3- Anglès	65,5 milions	Catalunya	7,5 milions
4- Italià	58,1 milions	14- Búlgar	7,1 milions
5- Espanyol	40,5 milions	15- Danès	5,5 milions
6- Polonès	38,5 milions	16- Eslovac	5,5 milions
7- Romanès	22,2 milions	17- Finès	5,3 milions
8- Neerlandès	22,0 milions	18- Lituà	3,4 milions
9- Grec	11,9 milions	19- Letó	2,2 milions
10- Portuguès	10,7 milions	20- Eslovè	2,0 milions
11- Txec	10,2 milions	21- Estonià	1,3 milions
12- Hongarès	9,9 milions	22- Maltès	0,4 milions

Per memòria, català dins els Països Catalans : 13,7 milions

Font : Eurostat, pels Estats europeus

Quin seria el lloc del català dins la Unió Europea ? Doncs seria una nova llengua oficial, cosa que significa que els tractats i els textos essencials serien

traduïts en català a càrrec de l'UE -i no com avui dia a càrrec de Catalunya- i que els ciutadans catalans podrien dirigir-se en la seva llengua a les institucions europees i rebre una resposta en aquesta mateixa llengua. Però, evidentment, com altres llengües, el català no podria pretendre ser una de les llengües de treball de la Unió.

Pel que fa a la gestió interior d'un nou Estat es pot pensar que el Govern de la Generalitat se n'encarregaria, com ho va fer en el passat durant la instal·lació administrativa i legislativa del sistema autonòmic. Durant els anys 1980 la bulímica activitat del Parlament de Catalunya ha fet que les *Cortes* espanyoles tot sovint facin tard, car desenvolupava les normes legislatives o reglamentàries de les competències que li tocaven abans mateix que aquestes *Cortes* hagin tocat aquests temes.

Hi hauria, com alguns temen, un període de vacuïtat de les institucions, sense normes o d'anarquia ? Això no ho cal témer car, com ja s'ha produït per altres nous Estats, les normes vigents continuen a aplicant-se, tant si són de l'antic Estat o no. Són després progressivament substituïdes per noves normes cada vegada que és necessari, amb el decurs dels anys. Passaria el mateix per les normes europees, que continuarien essent aplicades sense rutpura.

Vuitena qüestió: Què passaria amb el deute públic de Catalunya i d'Espanya?

De primer cal distingir el deute públic de cadascuna de les Comunitats autònomes del deute del Govern central. El deute de l'Estat espanyol és el conjunt d'aquests dèficits acumulats.

El deute públic de la Generalitat de Catalunya és de 34.300 mil milions d'euros el 2011, o sigui 17 % del PIB, segons les dades del Banc d'Espanya publicades al juny del 2012 i represes dins el debat polític i dins els mitjans de

comunicació⁹. Aquest deute va més que doblar entre 2006 i 2010, és a dir sota el Govern tripartit d'esquerres del president Montilla. Segons els experts de l'OCDE el pes del deute públic de Catalunya és considerat com a relativament feble. En efecte és només el doble de l'actual dèficit fiscal anual.

Le coses van d'una altra manera amb el deute públic del Govern central, car la major part de la càrrega d'Espanya és al nivell de l'Estat i no pas de les autonomies. És de notorietat pública que Espanya és en molt mala salut financera, que necessita l'ajuda de la Unió Europea per a fer front a les seves obligacions i que és el blanc dels especuladors dels mercats financers. Ara bé, Espanya sense Catalunya seria encara més mal situada, potser en vies d'anar fins a una situació semblant a la de Grècia.

Diguem les coses clarament. En la hipòtesi de la creació d'un Estat separat, Catalunya només hauria de respondre del seu propi deute públic i no pas del deute de l'Estat, sobretot si Espanya s'oposa a la creació d'un nou Estat car aleshores no hi hauria cap acord amigable. En efecte, en dret internacional Catalunya no seria obligada d'assumir el deute públic espanyol.

És només quan hi ha una separació amigable i negociada que una part proporcional d'aquest deute podria entrar dins la càrrega del nou Estat. Segons quins criteris? La població, el PIB, la participació anterior als recursos de l'Estat? Seria a negociar. Però la negociació portaria no solament sobre el deute, sinó també sobre els valors públics d'Espanya, una part dels quals pertany actualment a Catalunya car ella hi va contribuir com a territori espanyol: els valors del Banc d'Espanya, de la seguretat social, dels règims de pensions, etc., fins a la representació exterior o l'exèrcit (ambaixades i personals, materials, etc.).

Si un vot del Parlament de Catalunya o una aprovació referendària proclamava un nou Estat, i dins la hipòtesi d'un reconeixement pacífic de la voluntat democràtica dels ciutadans, totes aquestes qüestions se plantejarien i haurien de trobar un acord compartit. Això prendria temps car es tracta de matèries complexes i difícils de quantificar. A títol de comparació, la negociació

⁹ <http://www.directe.cat>, del 02/12/2012, o <http://www.economiadigital.es>

Generalitat - Govern central i el traspàs de les competències previstes per l'Estatut d'autonomia del 1979, amb els edificis, els funcionaris i els pressupostos va demanar més d'una legislatura i es va acabar el 1986. Sempre dins aquesta hipòtesi, és evident que la Unió Europea hi seria implicada, tant a causa de les qüestions que evocarem en el punt següent, com per la fragilitat econòmica i financera d'Espanya, que no suportaria el cost d'una ruptura brutal, com acabem de veure, ni les conseqüències polítiques i econòmiques d'un prova de força o d'una repressió a la manera tradicional dels règims autoritaris del seu pròxim passat contemporani.

Novena qüestió: Catalunya dins la Unió Europea: seria a dins o a fora ? Perdrà l'euro ?

La campanya electoral del 2012 del *Partido Popular* i de *Ciutadans* es va basar sobre la por, especialment sobre l'amenaça de l'expulsió d'Europa i sobre la pèrdua de l'euro. Declaracions de ministres del Govern de l'Estat i de la seva portaveu van anar en la mateixa direcció. Tot i que aquestes amenaces tinguin pocs fonaments, és un tema seriós a debatre.

Un primer element preliminar, que no caldrà mai perdre de vista: Catalunya compleix ja tots els criteris d'estabilitat econòmica desitjats per la Unió Europea, i tots els criteris polítics de pertinença. Es pot suposar que la seva nova constitució en faria un Estat de dret, democràtic i social, que acceptaria la carta de les Nacions Unides i tots els principis dels tractats europeus, especialment els de Maastricht. Catalunya ja aplica la totalitat de les normes europees. Tots aquests elements que la posen de bell antuvi en posició per a tornar a entrar dins la Unió, si n'era separada el temps d'una negociació. Definitiva o llarga, la idea d'una exclusió d'Europa no s'aguanta i no té sentit, fins i tot s'ha d'excloure com ho veurem més endavant. Si efectivament un nou Estat ha de demanar la seva admissió, el més probable és que les negociacions tinguin lloc durant la fase transitòria d'establiment de l'Estat, per tal de trobar

una solució política a aquesta qüestió, que és efectivament complexa.

El segon element preliminar és que es tracta d'una situació inèdita a hores d'ara. Només serà semblant la d'Escòcia si aquesta desemboca a una separació amigable del Regne Unit. De totes maneres no hi ha precedents comparables que puguin servir de jurisprudència. En efecte si, d'una banda, qualsevol nou Estat que, per definició, no era membre ha d'adherir-s'hi, som davant, d'altra banda, d'un territori que ja és dins la Unió, poblat de ciutadans europeus que compleixen totes les condicions per a quedar-s'hi, els drets adquirits dels quals són sota la salvaguarda de les pròpies institucions europees i que no es poden, doncs, fer fora.

Aquí rau el dilema. Per consegüent, només hi pot haver una solució política nova i inèdita. Sigui quina sigui la posició d'Espanya o el seu eventual veto, hi haurà sempre institucions i diputats europeus per a defensar els interessos dels ciutadans europeus de Catalunya. Les coses són més complexes que no sembla a primera vista. Els raonaments simplistes com: « Si Catalunya es fa independent, Espanya s'oposarà a la seva entrada dins la Unió i en quedarà a fora » no es poden avançar, car res no és menys cert.

Espanya pot oposar el seu veto a l'entrada de Catalunya com a Estat ? Efectivament ho pot fer, i és molt possible que ho faci. Però no és dit que el conjunt dels membres de la Unió la seguirien. A més, tot dependria del procés triat:

- Si es tracta del procés d'adhesió habitual, dilatat en general sobre set anys, Espanya pot exercir el seu bloqueig, però aleshores els ciutadans catalans serien exclosos durablement de la Unió, cosa que no pot ser. Per altra banda, Catalunya no contribuiria durant tot aquest temps al pressupost europeu -cosa que fa difícil de pensar com veurem en el punt següent- i, fent-se la separació amb dolor, és de preveure que no assumiria el deute espanyol, amb totes les conseqüències nefastes que hem evocat per a Espanya i per a Europa. En temps de crisi, quants Estats de la Unió Europea serien d'acord amb aquesta posició violenta i dràstica d'Espanya, i en voldrien suportar les conseqüències ?
- Si es tracta d'una negociació específica que prengui en compte el primer element preliminar, tot passaria durant un vaivé entre la Comissió, que

s'encarrega sempre de les negociacions, i el Consell europeu dels Caps d'Estat i de Govern que hauria d'estatuir. Tots els elements evocats entrarien dins la discussió, el veto esdevindria més difícil, i eventualment impossible si el vot no es feia per unanimitat.

Tot això exposat, alguns elements complementaris.

Els diputats europeus catalans quedaran com a diputats durant tot el procés i tot el període transitori car, Espanya va triar de ser una circumscripció única -entre altres raons per a laminar la representació dels partits regionalistes o autonomistes-, són els representants del conjunt d'Espanya, fins i tot si van ser elegits amb una llista regional. Conservaran tota llur llibertat d'acció i de paraula dins el Parlament i les institucions europees, tota llur capacitat d'intervenció i totes llurs relacions dins els grups polítics europeus als quals pertanyen que, com sabem, són obligatòriament de diversos Estats. Per tant, a més de llur capacitat d'acció, la qüestió no seria pas circumscrita a Espanya i a Catalunya.

Catalunya és europeïsta i es s'ha implicat des fa temps en la construcció europea. Ha participat a totes les estructures regionals i a tots els lobbys europeus, on els elegits que la representaven han assumit responsabilitats de primer pla. Des de l'inici dels anys 1980, és a dir abans que l'Estat espanyol entrés dins el Mercat Comú i precisament per a impulsar aquesta entrada es va crear el Patronat Català Pro-Europa. Té un despatx a Brussel·les i actua quotidianament des de fa trenta anys en defensa dels interessos catalans i per la informació sobre Europa dins el Principat.

Catalunya és un dels creadors de l'ARFE, l'Associació de regions frontereres europees, que Jordi Pujol ha presidit diversos anys com també després un diputat europeu català, Joan Vallvé. Catalunya participa al Comitè de les Regions de la Unió Europea, que l'antic alcalde de Barcelona i president de la Generalitat Pasqual Maragall ha presidit. Amb la Llombardia, Baden-Wurtemberg i Roine-Alps, Catalunya ha creat l'associació « Quatre motors per a Europa », a la qual participen avui dia Flandes i el País de Gal·les. Hi ha encara moltes altres presències i implicacions de Catalunya dins la Unió.

Tot això crea xarxes de relacions i suscita opinions sobre el país. Tot això

dóna un teixit de lligams institucionals i personals, que han donat a conèixer la qualitat, la seriositat, la competència i la implicació dels representants de Catalunya. Tot això és un capital. És evident que la situació de Catalunya que seria a definir al si de la Unió Europea no serà pas la d'una qualsevol regió poc coneguda i poc fiable. Trobarà partidaris a la seva integració, podrà mobilitzar influències. Molts pensaran que seria impensable que Catalunya, una regió tan europeïsta, sigui posada fora d'Europa, ni tan sols per uns quants anys.

Els homes polítics de Catalunya tenen experiència sobre Europa i sobre de les seves xarxes de relacions. Un exemple entre altres, Oriol Junquera, el líder d'ERC, el segon partit del Parlament i el cap de l'oposició, va ser ell mateix diputat europeu. No es pot dubtar que tingui experiència del funcionament d'Europa, que no hi hagi conservat amistats i contactes. Sempre dins la hipòtesi de la creació d'un nou Estat, és possible que el període transitori de les relacions amb Espanya s'aprofiti per a trobar una solució a la reintegració de Catalunya de tal manera que no hi hagi un hiatus, i que un acord provisional li permeti de continuar a beneficiant-se de la moneda i del conjunt dels avantatges adquirits. Sense comptar, com ho veurem al punt següent, que és un contribuïdor net, amb un PIB que la situa en bon lloc. La Unió Europea es pot permetre de fer una creu sobre aquesta aportació, ni tan sols per alguns anys ?

Dins aquesta qüestió de les relacions amb Europa, hi ha un altre element que ja hem mencionat: el risc que Espanya sigui insolvent o ferida per l'especulació financera si un bon acord no es troba amb Catalunya. Com que la Unió Europea no es pot permetre que un Estat d'aquesta dimensió s'enfonsi, fossin les que fossin les estrafolàries polítiques econòmiques dels governs del PP, sota José Maria Aznar, i del PSOE, sota José Lluís Zapatero, desitjarà que hi hagi un acord.

Catalunya continuarà beneficiant-se de l'euro. Per això no és necessari entrar dins la Unió ni esperar aquesta entrada. N'hi ha prou amb un acord de col·laboració, que no necessita el reconeixement explícit d'un Estat ni la seva entrada dins la Unió. Mònaco, Andorra es beneficien de l'euro sense ser-ne membres ; fins i tot Andorra ha rebut el dret de batre moneda en euros amb la seva efígie. Estats no inserits dins el teixit territorial de la Unió es beneficien

igualment d'acords amb la Unió i de l'euro, com el Montenegro i Kosovo (tot i que Espanya no l'hagi encara reconegut). Per tant, és impensable que hi hagi per a Catalunya una ruptura o un hiatus, encara que momentanis, dins l'accés a l'euro. Tot i que moltes coses siguin a precisar i a negociar, no hi haurà interrupció en la utilització de l'euro.

Dins aquest context, els ensenyaments de les eleccions europees del 25 de maig del 2014 a Catalunya són importants i reveladors. D'una banda la participació hi fou més alta que dins la resta d'Espanya i superior a la mitjana europea i, d'altra banda, els partits favorables a una consulta referendària, tots europeistes, foren majoritaris amb percentatges incrementats en relació a les eleccions de 2012. El missatge dels ciutadans catalans era clar : Catalunya és europeista i aquest sentiment és majoritari i creix quan disminueix a Espanya i a França. És pensable deixar fora de la Unió Europea aquest país i aquest poble ?

Desena qüestió: Quina solvència financera podria tenir Catalunya dins la Unió Europea ?

La relativa modèstia del seu deute públic i la seva salut econòmica deixen suposar que una Catalunya independent podria beneficiar-se d'una bona notació per les agències internacionals, que podria obtenir préstecs en el mercat financer amb interessos més baixos que no pas el Govern espanyol actual, i que es podria endeutar més per fer front al període transitori sense que això alteri realment la seva solvència i credibilitat. Hem vist que no era el mateix per l'Estat espanyol.

Moltes grans empreses europees tenen grossos interessos econòmics, financers o industrials a Catalunya, i no poden deixar que es degradi un tal potencial econòmic. Catalunya és també un centre de consum important a nivell europeu, la ciutat de Barcelona com la regió, on els diversos països d'Europa tenen importants interessos comercials. En primer rang hi ha França, car Catalunya és el seu primer client a Espanya.

La solidaritat interterritorial és un principi de funcionament de la Unió Europea. Tots els Estats contribueixen al pressupost de la Unió, però els Estats més pobres, menys avançats o en crisi econòmica - o que tenen regions que entren en aquests criteris - reben més mitjançant els diversos fons europeus. Si seguim el vocabulari europeu, hi ha doncs Estats « contribuïdors nets », és a dir que donen més que no reben, i Estats « beneficiaris nets », és a dir que depenen de la Unió per llurs equilibris interns i llur desenvolupament. Actualment, nou Estats són contribuïdors nets: Alemanya, per més del terç dels diners redistribuïts, seguida per França, Itàlia, els Països Baixos i el Regne Unit, que assegurin aportacions importants, i de Suècia, Dinamarca, Àustria i de Finlàndia, que tenen aportacions més modestes. Xipre, Malta i Irlanda equilibren aportacions i beneficis. Els quinze altres Estats, entre els quals Espanya, són beneficiaris nets.

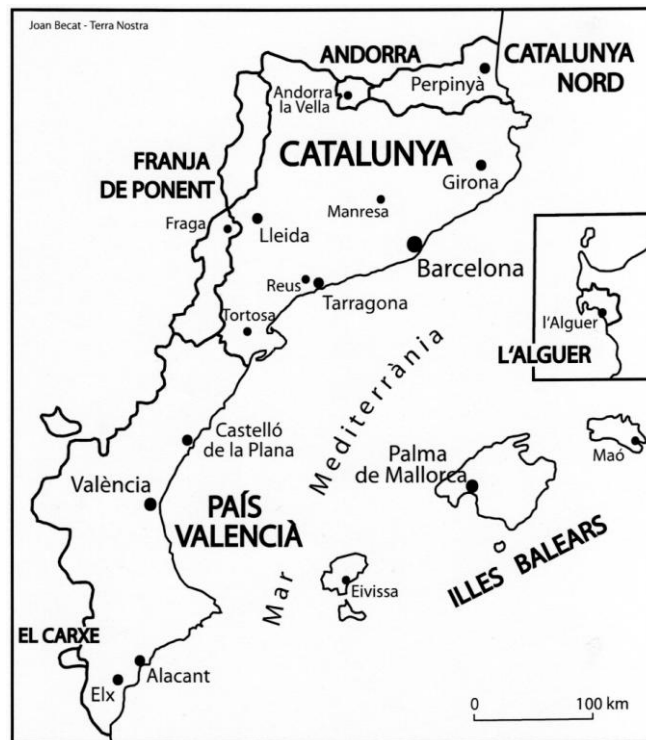
Ara bé, si actualment dissociem el seu balanç del conjunt espanyol, Catalunya ja és avui dia un contribuïdor net dins la Unió Europea, mentre que Espanya, tot i l'aportació de Catalunya en la seva participació, és un beneficiari net. Aquesta constatació s'ha d'acarar amb el punt precedent. Per tant, més enllà dels drets dels ciutadans europeus i del respecte de la voluntat democràtica, s'entén millor perquè la relació de Catalunya amb la Unió Europea seria una qüestió política específica.

Tenint en compte aquests elements objectius, i especialment aquest últim, és cert que una Catalunya independent entraria immediatament dins el grup dels Estats europeus solvents, ben gestionats i contribuïdors de la política europea, doncs solidaris. Això donaria respecte per la seva gestió i li conferiria una influència real, amb tota seguretat, dos beneficis dels quals no pot lluir Espanya en les circumstàncies actuals.

Onzena qüestió: La situació vista des dels altres Països Catalans

Què són els Països Catalans? És un conjunt de vuit territoris de tamany i d'estatut molt diferents, repartits entre quatre Estats: Catalunya, País Valencià, les Illes Balears, Catalunya Nord, la Franja de Ponent, Andorra, l'Alguer i el Carxe. La llengua catalana és el seu lligam major i essencial, com ho és el francès pels països de la francofonia.

Aquesta àrea lingüística cobreix 70.378 km² i concerneix 14,4 milions d'habitants. L'IEC, l'Institut d'Estudis Catalans, que té seu a Barcelona, és l'acadèmia de la llengua catalana. Com per l'Acadèmia Francesa els seus membres són originaris del conjunt dels territoris que comparteixen aquesta llengua. Creat fa més d'un segle sobre el model de l'Institut de França, l'IEC és des de 1923 membre de la Unió Acadèmica Internacional, creada l'any 1920 i amb seu a Brussel·les.

En el passat els Països Catalans no van formar mai un sol regne o un sol Estat. Pel conjunt de l'àrea lingüística, les conclusions del Congrés de Cultura Catalana, aquesta gran organització ciutadana de lluita contra el franquisme i de propostes per un nou ordre democràtic - que ja hem evocat - afirmaven el 1977

el dret a l'autogovern per a cadascun dels territoris.

Heus aquí el text: “ Els Països Catalans i les institucions d'autogovern. Cadascun dels PP.CC. ha de poder assolir la institucionalització de l'autogovern i la capacitat d'organitzar-se segons les seves necessitats. Així mateix, cal preveure la possible coordinació de serveis i administració per a resoldre problemes comuns dels PP.CC. en la perspectiva d'una major articulació. El procés d'articulació només es podrà produir amb la lliure i plena decisió de cadascun dels països, tot salvant-ne la seva personalitat.”

Països Catalans hab/km2	14.360.000 hab.	70.378 km2	204
l'Alguer hab/km2	45.000 hab.	225 km2	200
Andorra hab/km2	86.200 hab.	468 km2	184
el Carxe hab/km2	800 hab.	300 km2	3
Catalunya hab/km2	7.535.000 hab.	31.904 km2	236
Catalunya Nord hab/km2	455.000 hab.	4.166 km2	109
Franja de Ponent hab/km2	48.000 hab.	5.001 km2	10
Illes Balears hab/km2	1.095.000 hab.	5.061 km2	216
País Valencià hab/km2	5.095.000 hab.	23.253 km2	219

Estadístiques 2011 (Catalunya i Andorra) i 2009

Des d'aleshores, les Illes Balears i el País Valencià han aconseguit una autonomia, però la cooperació amb Catalunya no es va mai produir, sigui perquè els Governos autonòmics van ser constantment d'un color polític diferent, sigui perquè la constitució espanyola hi posa traves.

Com es veu la situació de Catalunya dins les altres regions catalanes d'Espanya i quines podrien ser conseqüències a casa seva? El procés d'autodeterminació a Catalunya és vist amb simpatia per una part de la població i provoca un viu rebuig en una altra i dins els mitjans de comunicació més seguits. Aixeca també el temor que hi hagi represàlies contra el català en aquests

territoris. Però dins el conjunt és la incredulitat i la indiferència que van semblar dominar dins la població i el món polític durant temps¹⁰. Però, des del 2013, és a dir des de la Via Catalana i la decisió de convocar un referèndum les evolucions de Catalunya són valorades seriosament, sense que les posicions a favor o en contra no canviïn.

Es pot fins i tot pensar que les cooperacions entre autonomies, que són limitades per la constitució espanyola i la seva constant interpretació restrictiva, podran desenvolupar-se al llarg de les noves fronteres, dins un marc europeu, les cooperacions transfrontereres entre Catalunya i les regions espanyoles veïnes, Aragó i País Valencià, especialment en els dominis econòmics i culturals. Per altra banda és evident que Catalunya posarà tot el seu pes perquè es realitzi finalment el gran eix ferroviari de comunicació mediterrani, que el País Valencià no ha mai aconseguit de l'Estat espanyol, l'absència del qual restringeix el seu desenvolupament econòmic.

Dotzena qüestió: La situació vista des de França

Les actituds de proximitat

Dins el Pirineu Oriental, el departament fronterer, l'evolució és seguida des del'inici per la premsa local cada vegada que hi ha un esdeveniment important (manifestacions, eleccions, constitució del govern. decisions importants a Barcelona o reaccions a Madrid) però no és objecte de debats ni d'un seguiment quotidià. Encara que sigui molt pròxima, per a la major part de la gent hi ha una gran ignorància de Catalunya, de la seva història antiga o recent, del seu context social i polític i, per via de conseqüència, dels esdeveniments en curs. La indiferència domina i, com a altres llocs, hi ha curiositat i incredulitat, com també grans dubtes sobre el final del procés. Les

¹⁰ - Veure la revista *El Temps*, València, 02/10/2012, dossier: "Valencians i mallorquins. Què faran si Catalunya s'independitza?", i la revista *Presència*, Girona, 12/10/2012, dossier: "I els Països Catalans?".

relacions transfrontereres i les cooperacions continuen i no són pas alterades.

Ara bé, hi ha interrogacions dins el món econòmic i per a molts polítics locals i regionals sobre les conseqüències econòmiques en el departament del Pirineu Oriental. Malgrat tot és evident per molts que hi pot haver efectes positius. Les relacions econòmiques es podrien reforçar, car Catalunya serà encara més orientada cap a França i Europa. Es pensa que els intercanvis comercials i la cooperació transfronterera seran estimulats car Catalunya hi posarà menys traves que no pas el Govern espanyol. Es veu clar que Catalunya insistirà a Europa perquè el tram de línia del TGV no programat Perpinyà-Montpeller sigui acabat ràpidament: és una cosa bona per les regions Llenguadoc-Rosselló. i Migdia-Pirineu

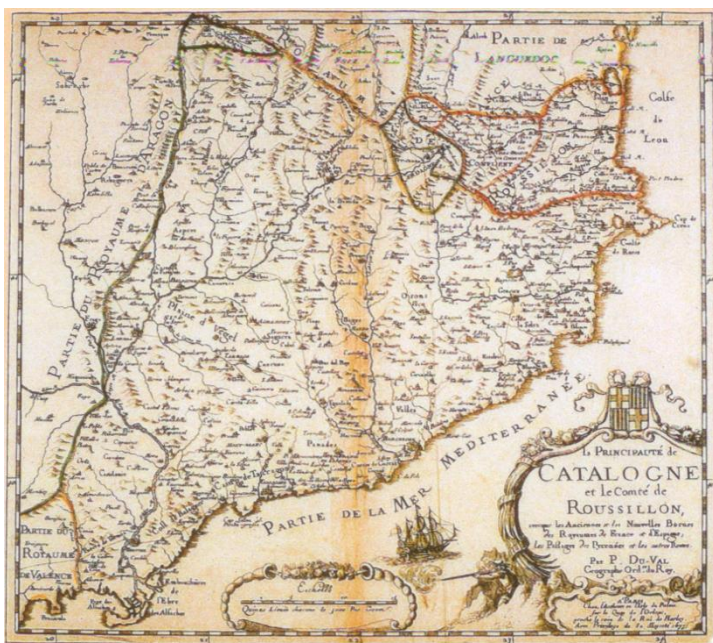
Es dona per fet que l'ensenyament del català progressarà dins les escoles car serà, encara més que avui dia, la llengua de proximitat. El català donarà perspectives de llocs de treball dins la interrelació França-Catalunya. Les organitzacions o partits catalanistes, que mai no han fet més de 1,5 % de vots dins les eleccions a nivell del departament i que participen a diversos consells municipals, en aliança segons els casos amb l'UMP o amb el partit socialista, a Perpinyà i dins alguns municipis, s'esforcen essencialment de fer informació i pedagogia a fi i efecte de posar en relleu els avantatges i els beneficis locals.

El reconeixement de les fronteres d'Estat

En cas d'independència, Catalunya tindrà fronteres comunes amb Espanya, Andorra i França, que haurà de reconèixer i garantir. Com pels altres Estats europeus que han recentment accedit a la independència, la garantia de les fronteres és la condició sine qua non de llur acceptació per llurs veïns i, més enllà, per la Unió Europea i per la comunitat internacional.

Catalunya només pot esperar un reconeixement per França pel seu reconeixement de les fronteres originades pel Tractat del Pirineu, firmat el 1659 pels sobirans de França i Espanya. No hi ha hagut cap tractat posterior, només els treballs de comissions i els acords corresponents per a fixar precisament on passava la frontera d'aquest tractat, que fou finalment marcada amb fites al

segle XIX. Aquesta frontera serà doncs la del nou Estat, que l'haurà l'acceptar explícitament.

Carte de P. Du Val, publiée à Paris en 1677 : « *La Principauté de Catalogne et le Comté de Roussillon, avec les Anciennes et les Nouvelles Bornes des Royaumes de France et d'Espagne* » (arxiu Terra Nostra).

Aquest mapa indica la nova frontera després del Tractat del Pirineu, amb al nord el comtat del Rosselló amb el Vallespir, el comtat de Conflent amb el Capcir, però a l'oest la Cerdanya és dibuixa en conjunt car la frontera que la divideix en dos no era encara traçada.

França té grans interessos econòmics a Catalunya

És un element conegut de tots dins el món econòmic, sobre el qual no cal insistir. Com a il·lustració, citem alguns exemples de la situació actual i de les seves perspectives en cas d'independència de Catalunya :

- Les empreses franceses, especialment els grups industrials, les firmes comercials de distribució i els bancs són fortament implantats a Barcelona i a Catalunya. Llurs interessos van lligats a la bona salut econòmica del país.
- Des de fa anys, el terç de les exportacions franceses vers l'Estat espanyol parlen català, és a dir que són importades per Catalunya i que, des d'ara, els documents i les formalitats es fan dins aquesta llengua. Catalunya és el primer client de França dins la península ibèrica i és un mercat amb perspectives de creixement, sobretot si el govern català pot finalment impulsar la política de creixement que desitja.
- Un Estat català que recuperaria gran part del seu dèficit fiscal i financer podria invertir més dins les infraestructures i el desenvolupament econòmic, cosa que sempre ha estat la línia de la *Generalitat*. Seria al més gran avantatge d'aquestes

empreses, dels lligams amb França i del comerç exterior francès.

- El port de Barcelona és el més important de la Mediterrània occidental. És en fase de creixement per tal d'esdevenir un gran port de destinació del comerç marítim en provenença de l'Extrem Orient i a destinació d'Europa. Tenint en compte que falten grans espais lliures dins l'aglomeració de Barcelona que envolta el seu port, i necessita un port sec a partir del qual es faran les redistribucions, amb totes les oportunitats que això comporta. Existeixen diverses possibilitats de localització, diverses de les quals a França, al nord de Ribesaltes o a Narbona ; fins i tot es va parlar de Tolosa. La Generalitat desitja posar a l'ample europeu la via de ferrocarril tradicional Barcelona-Portbou, per adjunció d'un tercer rail, cosa que facilitaria aquesta implantació.

La posició de França és determinant

Quina podria ser la posició de França ? Certament, és el més difícil de preveure. Hi ha malgrat tot un cert nombre d'elements que jugaran, alguns a favor d'un reconeixement i d'altres en contra.

Però, abans d'examinar-los, cal tenir present una cosa molt clara: la posició de França tindrà un pes determinant, i probablement el major dins una eventual accessió de Catalunya a la independència, evidentment després de la votació dels ciutadans catalans. En efecte, més que qualsevol altre Estat europeu -llevat d'Espanya- ella és directament concernida: tindrà una frontera comuna i, dins el seu territori, té una zona de llengua catalana. A més, és el principal interlocutor comercial de Catalunya. Sent França un dels dos principals Estats europeus, i políticament el primer car, des dels primers tractats, res no s'ha fet sense el seu acord, i les avançades només es van produir quan les va acceptar o impulsar, s'entén que la seva posició serà determinant al si la Unió Europea. No és pas el cas d'Espanya fins ara.

Quins són els elements que poden influir sobre la seva decisió ?

- Evidentment i en primer lloc l'aprehensió que aquesta independència no provoqui una contagió dins el seu territori. Més que a Catalunya Nord, que no s'ha mai manifestat en aquest sentit, es tracta de Còrsega o dels departaments o

territoris d'Ultramar. També França ha estat generalment hostil a la creació de nous Estats a Europa, encara que hagi recolzat el Kosovo i que hagi acceptat prou fàcilment totes les altres creacions recents.

- Això dit i sempre present, hem constatat que França té grans interessos a Catalunya, que només es poden reforçar amb una Catalunya independent. Ella serà un dels principals beneficiaris, sinó el principal, d'aquesta nova situació.

- És molt possible que una Catalunya independent entri dins l'àrea d'influència francesa, com ja és el cas en matèria cultural, i pugui ser políticament sensible a les posicions franceses dins la Unió Europea. En efecte, Catalunya ha estat sempre culturalment francòfila i, més que qualsevol altra ciutat europea, París exerceix sempre una forta atracció. Notem finalment que al Parlament Europeu diputats catalans participen a l'intergrup sobre la francofonia i que el president de la Generalitat Pasqual Maragall ha fet entrar Catalunya com a membre de l'Assemblea Parlamentària de la Francofonia.

Documents annexos

- 1. Els símbols nacionals : la senyera i l'himne**
- 2. L'Institut d'Estudis Catalans, l'Acadèmia de la llengua catalana**
- 3. Els primers textos en català**
- 4. La Sant Jordi**
- 5. Els instruments de la llengua**
- 6. Els diccionaris bilingües**
- 7. Els valors col·lectius : els castells, la sardana, els cors, l'esport**
- 8. La ràdio i la televisió en català**
- 9. La premsa impresa**
- 10. La premsa digital**
- 11. Les revistes**

Annex 1 - Els símbols nacionals : la senyera i l'himne

L'escut i el casc de Jaume I el Conqueridor, gravat del 1538 (arxiu Terra Nostra).

El segell de la Generalitat actual (gencat.cat).

ELS SEGADORS **Versió de l'Himne Nacional de Catalunya**

*Catalunya, triomfant,
tornarà a ser rica i plena!
Endarrera aquesta gent
tan ufana i tan superba!*

*Bon cop de falç!
Bon cop de falç,
defensors de la terra!
Bon cop de falç!*

*Ara és hora, segadors!
Ara és hora, d'estar alerta!
Per quan vingui un altre juny
esmolem ben bé les eines!*

*Bon cop de falç!
Bon cop de falç,
defensors de la terra!
Bon cop de falç!*

*Que tremoli l'enemic
en veient la nostra ensenya:
com fem caure espigues d'or,
quan convé seguem cadenes!*

*Bon cop de falç!
Bon cop de falç,
defensors de la terra!
Bon cop de falç!*

La senyera oficial té quatre barres vermelles sobre un fons d'or. La senyera estelada hi afegeix una estrella sobre un fons blau i reivindica la independència (arxiu Terra Nostra).

Annex 2 - L'Institut d'Estudis Catalans, l'Acadèmia de la llengua catalana

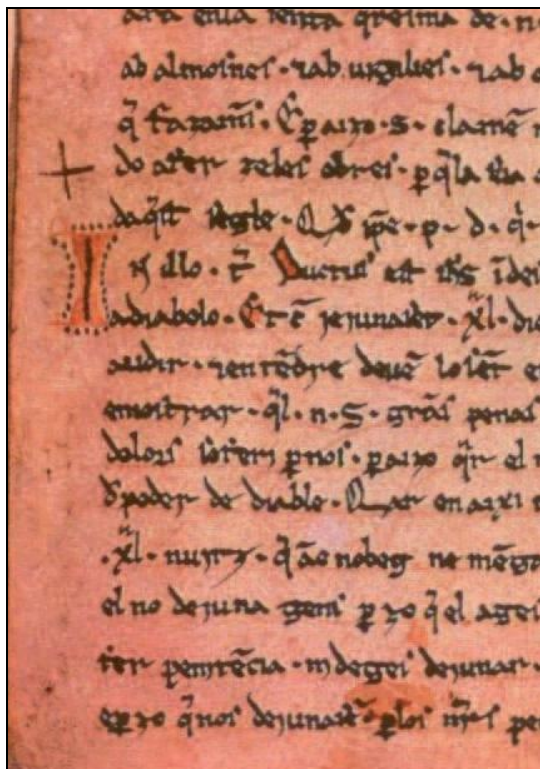
L'Institut d'Estudis Catalans avui. La seu de l'Acadèmia, a Barcelona (foto. IEC).

L'Institut d'Estudis Catalans avui. Reunió de treball dins la sala Prat de la Riba (foto. IEC).

La llengua comuna, el català, és avui llur lligam principal, sota l'autoritat científica d'una acadèmia creada el 1907, l'Institut d'Estudis Catalans. Des de la seva creació l'Institut es preocupa de la confecció de normes ortogràfiques moderns i del diccionari general de la llengua catalana. L'elaboració dels altres instruments de referència fou ràpida. El 1922, l'I.E.C. fou admès a la Unió Acadèmica Internacional, institució creada el 1919, amb seu a Brussel·les.

Annex 3 - Els primers textos en català

Les Homilies d'Organyà, segle XII, manuscrit, Biblioteca de Catalunya.

Els primers textos en català, les Homilies d'Organyà i una traducció en català d'una obra de dret, el Liber Judiciorum, daten de mitjan

del segle XII. El text de la Cançó de Santa Fe, trobat al Conflent, seria del segle XI. El desenvolupament d'una literatura en llengua catalana es situa al segle XIII, amb de bell antuvi autors majors, que contribueixen a fixar i a crear una llengua literària, com Ramon Llull, Ramon Muntaner o Bernat Desclot. Els segles XIV i XV són els segles d'or, amb una floració d'autors i de cròniques, obres filosòfiques o teològiques en català, poemes i les primeres novel·les: Bernat Metge, Francesc Eiximenis, Joanot Martorell i sobretot Ausias March. Nascuts amb el romanticisme europeu, els moviments renaixentistes es desenvolupen i es diversifiquen durant el segle XIX. La literatura catalana s'eixampla durant tot el segle XX amb diversos moviments literaris com el Modernisme, l'Avantguardisme i la densa floració contemporània.

La Regla de Santa Clara, manuscrit en català, vers 1350, Biblioteca de Catalunya.

Annex 4 - La Sant Jordi

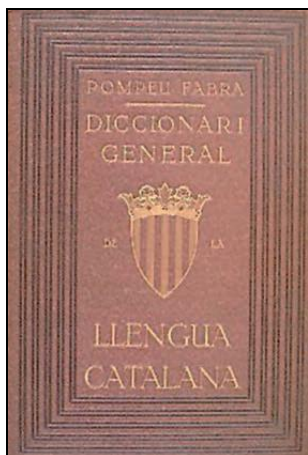
Sant Jordi matant el drac, pintura del segle XVI (arxiu Terra Nostra)

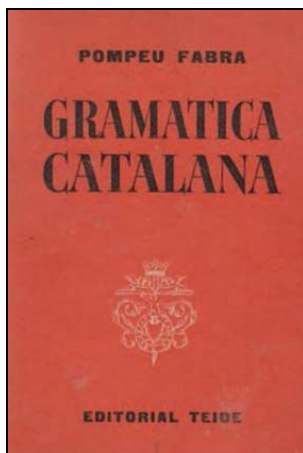
La Sant Jordi a Barcelona, el 23 d'abril, la festa del llibre i de la rosa (bloc.xtec.cat)

Sant Jordi és el patró de Catalunya. Des de fa segles la seva celebració es feia oferint roses vermelles : Sant Jordi és evidentment el símbol explícit de la lluita del bé contra el mal, però també del triomf de l'amor car de la sang del dragó en naixien roses. Des del 1926 Sant Jordi és també la festa del llibre i de la literatura. Sant Jordi esdevé aleshores el símbol del triomf de la cultura sobre la ignorància, de la paraula sobre la intolerància.

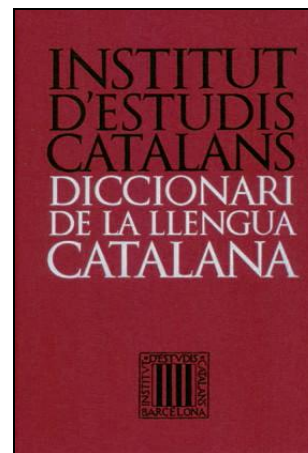
Annex 5 - Els instruments de la llengua

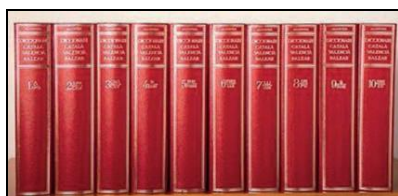
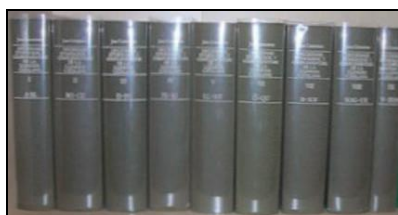
Pompeu Fabra : *Diccionari general de la Llengua catalana*, Barcelona, 1a edició: 1932.

Pompeu Fabra : *Gramàtica catalana*, editorial Teide, Barcelona, 1a edició: 1918.

El diccionari de l'Acadèmia de la llengua, Barcelona, 1995.

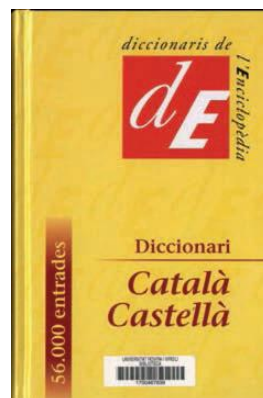
Joan Coromines : *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, Barcelona, 9 vol., 1980-1991.

Antoni Maria Alcover i Francesc de Borja Moll : *Diccionari català, valencià, balear*, 10 vol., 1930-1962.

Gran Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1968-1980, 15 vol., després 24 volums.

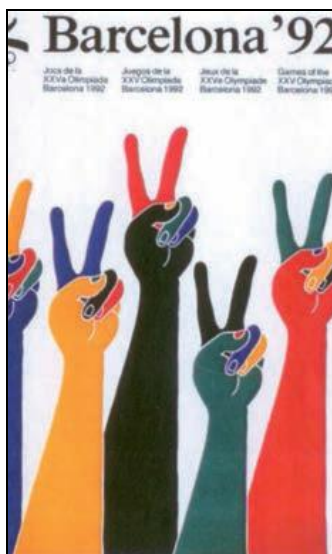
El català disposa des de fa temps de tots els instruments de la llengua : diccionari general, gramàtica, diccionaris lexicogràfics o etimològics, enciclopèdies, etc. El català és una llengua romànica individualitzada des de l'alta Edat Mitjana, parlada de Catalunya Nord al sud del País Valencià. Aquesta àrea lingüística ha conservat una gran estabilitat des d'aquesta època, amb molt poques variacions dins els seus límits. És una llengua molt unitària, car les diferències entre les seves formes dialectals són poc nombroses i no afecten cap dels seus trets fonamentals. El català és una llengua ben diferenciada del castellà i de les altres llengües romàniques. Té punts de proximitat amb el francès i, sobretot, amb les llengües que deriven més directament del llatí, com l'occità i les llengües italo-romàniques.

Annex 6 - Els diccionaris bilingües

Existeixen nombrosos diccionaris bilingües publicats i disponibles, en edició paper o en línia. Es tracta de gairebé totes les llengües de la Unió Europea : anglès, alemany, danès, eslovac, espanyol, finès, francès, grec, hongarès, italià, letó, lituà, neerlandès, polonès, portuguès, romanès, suec, txec. Per altra banda existeixen diccionaris bilingües entre el català i, entre altres, les llengües següents : noruec, rus, xinès, japonès, àrab, amazic, sanscrit, urdú, vietnamita, basc, bretó, occità, llatí.

Annex 7 - Els valors col·lectius

Els castells, piràmides humanes. Aquí un 3 de 8, o sigui 3 castellers sobre 8 pisos (la-clau.net, Clàudia Pardinella)

Presentació de la Federació dels Cors Clavé (arxiu Terra Nostra)

Un aplec sardanista, a les Roquetes (arxiu Terra Nostra)

El Barça, Futbol Club de Barcelona. Cartell de Joan Miró, 1974

Els Jocs Olímpics de Barcelona, 1992. Cartell d'Enric Satué.

Moltes activitats lúdiques, culturals o esportives a Catalunya - i especialment les més importants i emblemàtiques - són fets col·lectius, participatius i integradors. Així és pels castells, les famoses piràmides humanes que exigeixen la participació de cent a tres-centes persones, que demanen una forta solidaritat de grup i que posen en valor l'esforç individual i col·lectiu. La sardana és la dansa nacional de Catalunya, sempre oberta als participants que ho desitgin. El Barça, l'únic gran club d'Espanya que no és una societat privada, pertany al seus 180.000 socis i, ala pràctica, juga el paper d'un equip nacional : « més que un club » (il est plus qu'un club). Els Jocs Olímpics de Barcelona'92, a més de llur èxit en matèria d'organització, de gestió i de comunicació, foren els primers des de l'últim mig segle a desenvolupar-se dins la ciutat, enmig del teixit urbà i amb la col·laboració activa dels habitants i de 60.000 joves voluntaris multilingües.

Annex 8 - La ràdio i la televisió en català

TV3, i el grup de les televisions públiques de la Generalitat, Canal 33 i 3/24, a Sant Joan Despí. El cartell de presentació de Polònia, un programa humorístic de gran audiència (TV3.cat).

Catalunya Ràdio, i el grup de les ràdios públiques de la Generalitat, Catalunya Informació i Catalunya Música, Barcelona (catradio.cat).

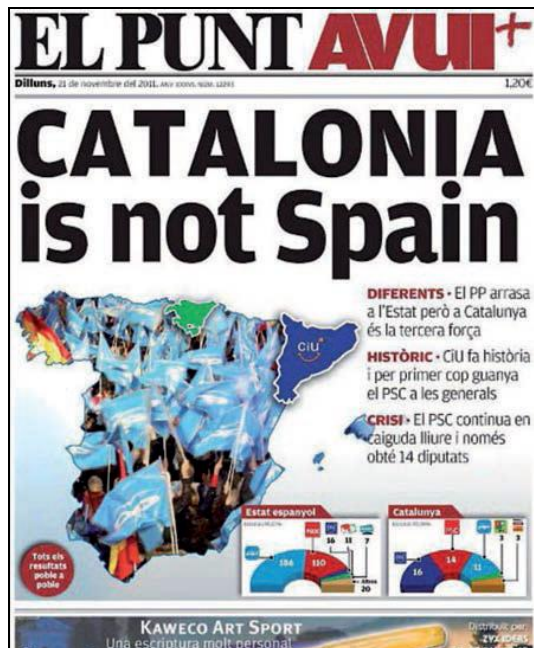

RAC 1, Barcelona (rac1.org).

FlaixBac i Flaix FM, Barcelona : una senyera gegant a la seu de les ràdios, l'11 de setembre del 2012.

Annex 9 - La premsa impresa

El Punt-Avui, Girona i Barcelona (diari imprès i digital editat en català), 21/10/2011.

La Vanguardia, Barcelona (diari imprès i digital editat en castellà i en català), 26/12/2012.

El Periódico, Barcelona (diari imprès i digital editat en castellà i en català), 26/12/2012.

ARA, Barcelona (diari imprès i digital editat en català), 12/09/2012.

Annex 10 - La premsa digital

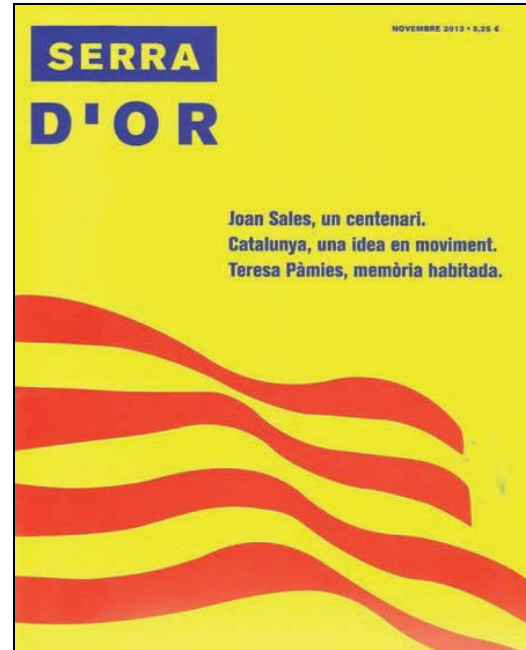

Vilaweb, Barcelona (diari digital editat en català), 09/11/2010.

Nació Digital, Barcelona (diari digital editat en català), 21/07/2012.

Annex 11 - Les revistes

Presència, Girona (revista setmanal editada en català), 12/10/2012.

Serra d'Or, Montserrat i Barcelona (revista mensual editada en català), 11/2012.

El Temps, València (revista setmanal editada en català), 16/10/2012.

L'indépendance de la Catalogne De la dictature franquiste à l'autonomie et à l'autodétermination

Breu bibliografia

Balcells, Albert, sld: *Història dels Països Catalans. De 1714 a 1975*, ed. Edhasa, Barcelona, 1980, 823 p.

Fundació Enciclopèdia Catalana: *Gran Enciclopèdia Catalana*. Barcelona, 19 volums, 1969-1980 i suplement, 1983 i 1989 ; reedicions regulars des de 1990, en 24 volums.

Juncosa, Ramon, sld. *Cent anys de catalanisme. A propòsit del centenari de les Bases de Manresa*, ed. Generalitat de Catalunya, 1992, 414p.

Pujades, Ignasi i altres: *Estat de la nació sense estat, després de 10 anys d'autonomies*. Barcelona, Comissió 10 anys d'Estatut, 1991, 141 p.

Recolons, Lluís ; Cabana, Francesc ; Salvador, Eugènia ; Cardús, Salvador. *Catalunya 77/88*. Barcelona, ed. La Magrana i Fundació Jaume Bofill, 1989, 463 p.

Riquer, Borja de, sld: *Història, Política, Societat i Cultura dels Països Catalans*, ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 12 volums, 1996-1999.

Sans i Travé, Josep Maria, sld: *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*, edició Generalitat, 10 volums, Barcelona, 1994.

Solé i Sabaté, Josep Maria, sld: *Història de la Generalitat de Catalunya i dels seus Presidents*, ed. Generalitat i Fundació Enciclopèdia catalana, Barcelona, 3 volums (I- 1359-1518, 287p.; II- 1518-1714, 335p.; III- 1714-2003, 287p.), 2003.

Vilar, Pierre, sld: *Història de Catalunya*, Edicions 62, Barcelona, 7 volums, 1987-1989.

Portals

- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
- <http://www.gencat.cat/>
- <http://www.collectiuemma.cat/>
- <http://www.vilaweb.cat/>
- <http://www.naciodigital.cat/>
- <http://www.e-noticies.cat/>
- <http://www.directe.cat/>
- <http://www.ara.cat/>
- <http://www.elpuntavui.cat/>
- <http://www.lavanguardia.com/>
- <http://www.elperiodico.com/es/>
- <http://www.elsingular.cat/>

Taula de les il·lustracions

Portada : Picasso, Homenatge a Catalunya, 1958

- 7 El Parlament de Catalunya en sessió, 25/09/2012
- 10 El Palau de la Generalitat a Barcelona
- 14 Els diputats de les Corts Generals de Catalunya, *Contitucions de Catalunya* (incunable de 1494)
- 15 Primera pàgina del sumari de les *Contitucions de Catalunya* (incunable de 1494)
- 16 Mapa : *Cataloniae Principatus novissima et accurata descriptio*, de Joannes Baptista Vrints (1603)
- 17 Mapa : *Chorographie du Royaume de Valence, de la Catalogne et des Isles Maillorques*, de E. A. Philippe (1787)
- 18 La Diada de 2004, la recepció institucional
- 19 La Festa Nacional de l'11 de setembre : homenatge a Rafael Casanova
- 19 Diada de 2012 : manifestació popular a favor de la independència
- 22 Francesc Macià proclama la República Catalana (14/04/1931)
- 25 Reunió clandestina de l'Institut d'Estudis Catalans (anys 1940)
- 29 Le discurs de Pau Casals a l'assemblea de les Nacions Unides, 24/10/1971
- 31 La manifestació de l'11 de setembre del 1977 a Barcelona : « Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia »
- 35 El retorn del President de la Generalitat Josep Tarradellas, 23/10/1977
- 40 Extractes del preàmbul de l'Estatut d'Autonomia aprovat el 2006 pel Parlament de Catalunya
- 41 La manifestació del 10 de juliol del 2010 a Barcelona : « Som una nació »
- 42 La manifestació del 10 de juliol del 2010 a Barcelona : els presidents
- 43 Sarrià, marxa organitzada per l'ANC, estiu 2012
- 44 La manifestació de l'11 de setembre del 2012 a Barcelona : « Catalunya, nou estat d'Europa »
- 47 La Via Catalana a la Jonquera, 11/09/2013

- 47 La Via Catalana dans le Gironès, 11/09/2013
- 48 *Wall Street Journal*, edició del 12/09/2013
- 52 Quadre : Eleccions al Parlament de Catalunya, 2006, 2010, 2012
- 54 Quadre : El PIB nominal dels Estats de la Unió Europea
- 55 Quadre : El PIB per habitant en PPA, paritat de poder adquisitiu
- 55 Quadre : El PIB per habitant en SPA, estandard de poder adquisitiu
- 56 Quadre : Principals aglomeracions de la Unió Europea
- 67 Quadre : Llengües oficials de la Unió Europea
- 76 Mapa : Els Països Catalans
- 77 Quadre : Els Països Catalans, estadístiques
- 80 Mapa: *La Principauté de Catalogne et le Comté de Roussillon*, de P. Du Val (1677)
- 84 Els símbols nacionals : la senyera i l'himne
- 86 L'Institut d'Estudis Catalans, l'Acadèmia de la llengua catalana
- 87 Els primers textos en català: les *Homilies d'Organyà* (segle XII), la *Regla de Santa Clara* (vers 1350)
- 88 La Sant Jordi : Sant Jordi matant el drac (segle XVI), la Sant Jordi a Barcelona
- 89 Els instruments de la llengua: diccionaris, gramàtica, enciclopèdia
- 90 Els diccionaris bilingües
- 91 Els valors col·lectius : els castellers, els cors, la sardana, el Barça, Barcelona'92
- 92 La ràdio i la televisió en català: TV3, Catalunya Ràdio, RAC 1, FlaixBac i Flaix FM
- 93 La premsa impresa : *El Punt-Avui*, *La Vanguardia*, *El Periódico*, *Ara*
- 94 La premsa digital : *Vilaweb*, *Nació Digital*
- 95 Les revistes : *Presència*, *Serra d'Or*, *El Temps*

La independència de Catalunya

De la dictadura franquista a l'autonomia i a l'autodeterminació

Sumari

Pàgina Capítol

- 5 **Cap. 1.- Què està passant a Catalunya ?**
 - Catalunya fa irrupció dins l'actualitat europea
 - Com aproximar-se a Catalunya ?
- 12 **Cap. 2.- Els antecedents de l'Estatut d'autonomia de Catalunya**
 - La Generalitat històrica
 - Les Bases de Manresa i la Mancomunitat
 - L'Estatut del 1932 i la Generalitat Republicana
 - La Generalitat a l'exili
 - La repressió franquista a Catalunya
- 27 **Cap. 3.- La restauració de la Generalitat i l'autonomia de Catalunya**
 - La resistència al franquisme a Catalunya
 - La transició política a l'Estat espanyol i a Catalunya
 - Espanya, l'Estat de les Autonomies
 - L'Estatut d'autonomia i el marc polític a Catalunya
- 36 **Cap. 4.- La ruptura de l' statu quo i del viure junts**
 - La revisió avortada de l'Estatut d'autonomia de Catalunya
 - Les manifestacions milionàries de 2010 i de 2012
 - La manifestació del 2010 : « *Som una nació. Nosaltres*

decidim »

La manifestació del 2012: « *Catalunya, nou estat d'Europa* »

Cap a l'autodeterminació i la constitució d'un Estat

La Via Catalana de l'11 de setembre del 2013

La declaració de sobirania

50 **Cap. 5.- Dotze qüestions sobre l'autodeterminació de Catalunya**

51 Les eleccions autonòmiques del 25 de novembre del 2012

53 El pes econòmic de Catalunya

57 El dèficit fiscal de Catalunya

58 Les pensions, la salut i les polítiques socials

60 Què és una autonomia ? un Estat federal?

62 Què cal per esdevenir un Estat sobirà?

65 Catalunya podria assumir el seu paper d'Estat?

68 El deute públic de Catalunya i d'Espanya

70 Catalunya i la Unió Europea

74 La solvència financera de Catalunya dins la U.E.

76 La situació vista des dels altres Països Catalans

79 La situació vista des de França

Les actituds de proximitat

El reconeixement de les fronteres d'Estat

França té grans interessos econòmics a Catalunya

La posició de França és determinant

84 **Documents annexos**

Els símbols nacionals : la senyera i l'himne

L'Institut d'Estudis Catalans, l'Acadèmia de la llengua catalana

Els primers textos en català

La Sant Jordi

Els instruments de la llengua

Els diccionaris bilingües

Els valors col·lectius

La ràdio i la televisió en català

La premsa impresa

La premsa digital

Les revistes

96	Bibliografia
99	Taula de les il·lustracions
101	Sumari